Адыгэ макъ

№ 212 (19977)

2011-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ

ШЭКIОГЪУМ и 2

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ и Указ

ЩытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиIорэр А. Я. Къэлэшъаом фэгъэшъошэгъэным ехьылIагъ

Физическэ культурэмрэ спортымрэ алъэныкъокIэ гъэхъагъэу иIэхэм апае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиIорэр **Къэлэшъэо Аскэр Январбый ыкъом** — Краснодар краим ыкIи Адыгэ Республикэм ветеринар, фитосанитар лъыплъэнымкIэ я ГъэIорышIапIэ и Адыгэ къутамэ къэкIыхэрэм алъыплъэгъэнымкIэ икъэралыгъо инспектор, республикэ общественнэ организациеу «Шапхъэ зимыIэ спорт бэнэ лъэпкъхэм я Федерацие» зыфиIорэм ипрезидент фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу
ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
шэкIогъум и 1, 2011-рэ илъэс
N 126

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ иунашъу

Зыгъэпсэфыгъо мафэ ятыгъэным ехьылIагъ

Дин мэфэкIышхоу Къурмэныр Адыгэ Республикэм щыхэгъэунэфыкIыгъэнымкIэ ищыкIэгъэ амалхэр зехьэгъэнхэм тегъэпсыхьагъэу, Адыгэ Республикэмрэ Краснодар краимрэ ащыпсэурэ бысльымэнхэм я ДиндэлэжьапIэ къызэрэкIэлъэIугъэр къыдалъытээз:

1. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо органхэм япащэхэм 2011-рэ илъэсым шэкIогъум и 7-р яIофышIэхэм зыгъэпсэфыгъо мафэу афагъэнэфэнэу.

2. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ иорганхэм, чIыпIэ зыгъэIорышIэжьынымкIэ органхэм, мылъку лъэпкъэу къызыфагъэфедэрэм емылъытыгъэу организациехэм япащэхэм игъо афэлъэгъугъэнэу IофшIэн законодательствэм къызэрэщыдэлъытэгъэ шIыкIэм тетэу яIофышIэхэм 2011-рэ илъэсым шэкIогъум и 7-р зыгъэпсэфыгъо мафэу афагъэнэфэнэу.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу
ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
шэкIогъум и 1, 2011-рэ илъэс
N 183-рг

ПроектыкIэхэм ямылъку ахалъхьащт

Адыгеим иIэшъхьэтетхэмрэ Урысыем и Сбербанк и Къыблэ-КъохьэпIэ банк и Адыгэ къутамэрэ тапэкIэ зэрэзэдэлэжьэщтхэм щытегущыIагъэх республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъанрэ зигугъу къэтшIыгъэ къутамэм ипащэу Николай Бариновымрэ зэдыряIэгъэ зэIукIэгъум.

Мэзищ хъугъэ Николай Бариновым Урысыем и Сбербанк и Къыблэ-КъохьэпIэ банк и Адыгэ къутамэ пэщэныгъэ зыдызэрихьэрэр. Ащ ыпэкIэ илъэс 20-м ехъурэ Москва икоммерческэ банкхэм ащ Iоф ащишIагъ.

ЗэIукIэгъум хэлэжьагъэхэр цIыфхэм чIыфэхэр ятыгъэнхэм, япхыгъэ Iофыгъохэм, Адыгеим бизнесым зыщырагъэушъомбгъун зэралъэкIыщтым, Урысыем и Сбербанк и Къыблэ-КъохьэпIэ банк и Адыгэ къутамэ ащ хэлэжьэн зэрилъэкIыщтым атегущыIагъэх. Мыщ къызэрэщаIуагъэмкIэ, Сбербанкым чIыфэхэу бизнес цIыкIумрэ гурытымрэ афитIупщыщтыгъэхэм ахигъэхьощт. Унэ ращэфыным пае цIыфхэм чIыфэу аратырэм хагъэхъощт, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет ипроект пстэумэ ягъэцэкIэн пае мылъку къыхагъэкIыщт.

— Урысыем и Сбербанк уицыхьэ зытебгъэлъы хъущт гъусэшIоу тэлъытэ, гъэхъагъэ хэлъэу Адыгэ Республикэм ащ иIофшIэн щызэхещэ. Мы охътэ благъэм проект гъэнэфагъэхэм шIуагъэ къызэратыщтым, чIыфэт организациехэм ащ яIахьышIу зэрэхашIыхьащтым тицыхьэ телъ, — хигъэунэфыкIыгъ ТхьакIущынэ Аслъан.

ЦIыфхэм чIыфэхэр ятыгъэным ыкIи Адыгеим икорпоративнэ клиентхэм Сбербанкым иIахьэу ахэлъыр непэ процент 60-м ехъу. Процент 15-кIэ джыри ащ зыкъырыгъэIэтынэу пэщакIэм гухэлъ иI. Николай Бариновым къызэриIуагъэмкIэ, Урысыем и Сбербанк и Къыблэ-КъохьэпIэ банк и Адыгэ къутамэ проектыкIэхэм ахэгъэхъогъэным инвестициехэр хилъхьанэу рехъухьэ. «ПроектыкIэхэм ягъэцэкIэн тиинвестициехэр хатлъхьэхэмэ, цIыфмэ IофшIэпIэ чIыпIакIэхэр яIэ зэрэхъущтым тицыхьэ телъ. Ар Сбербанкым ипшъэрылъ шъхьаIэхэм зэу ащыщ, теубытагъэ хэлъэу къутамэм ар ыгъэцэкIэщт», — къыIуагъ Н. Бариновым.

Сбербанкым иIэшъхьэтетхэм Къыблэ-КъохьэпIэ банкым исистемэ чIыпIэ дэгъу щаубыты ашIоигъу. Мы лъэныкъомкIэ Адыгеим сыдигъуи гъэхъагъэхэр ышIыхэзэ къырэкIо. Урысыем и Сбербанк и Къыблэ-КъохьэпIэ банк и Адыгэ къутамэ иIофшIэн осэ дэгъу къыфашIыгъ. Лъэныкъо шъхьаIэхэмкIэ хэхъоныгъэхэр ащ ышIыгъэх. ГущыIэм пае, 2010-рэ илъэсым цIыфхэм сомэ миллион 6219,7-рэ мы банкым исчетхэм къаралъхьэгъагъ, 2009-рэ илъэсым къаралъхьэгъагъэр сомэ миллион 4729,2-рэ. НэмыкIэу къэпIон хъумэ, фэди 1,3-кIэ ащ зыкъиIэтыгъ. 2010-рэ илъэсым сомэ миллион 4444,5-рэ хъурэ чIыфэхэр аратыгъагъ, 2009-рэ илъэсым аратыгъагъэм егъэпшагъэмэ, фэди 1,2-кIэ ащ зыкъиIэтыгъ.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ
ипресс-къулыкъу

СУД ПРИСТАВХЭМ ямэфэкI хагъэунэфыкIыгъ

Урысыем исуд приставхэм яинститут зыщыIэр илъэси 146-рэ зэрэхъугъэм, суд приставым и Мафэ афэгъэхьыгъэ торжественнэ зэхахьэ тыгъуасэ Адыгэ къэралыгъо университетым щыкIуагъ. Ащ хэлэжьагъэх федеральнэ ыкIи республикэ хэбзэ органхэм япащэхэр, правэухъумэкIо системэм илIыкIохэр, илъэс зэкIэлъыкIохэм мы къулыкъум хэтхэу Iоф зышIэгъэ ветеранхэр, динлэжьхэр, нэмыкIхэри.

Iофтхьабзэр къызэIуихызэ суд приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэIорышIапIэу Адыгэ Республикэм щыIэм ипащэу, суд пристав шъхьаIэу Дмитрий Ткаченкэр зипрофессиональнэ мэфэкI хэзыгъэунэфыкIырэ пстэуми игуапэу къафэгушIуагъ. Тарихъым инэкIубгъохэм къапкъырыкIызэ, суд приставхэм гъогоу къакIугъэм, непэ пшъэрылъэу зыфагъэуцужьыхэрэр зэрэзэшIуахырэм къатегущыIагъ. ЦIыфхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэныр, УФ-м изаконодательствэ къыдилъытэрэ лъэныкъо пстэури шIокI имыIэу гъэцэкIэгъэныр — джары анахь мэхьанэшхо зиIэ лъэныкъохэу пащэм къыгъэнэфагъэхэр. ГъэIорышIапIэм епхыгъэу Iоф зышIэрэ къулыкъушIэхэм япчъагъэ джырэ лъэхъаным нэбгырэ 390-рэ мэхъу. Ахэм япшъэрылъхэр щытхъу хэлъэу зэрагъэцакIэхэрэм ишIуагъэкIэ, цIыфхэм ыкIи организациехэм чIыфэу ателъым щыщэу мы илъэс закъом сомэ миллион 306-рэ къызэкIагъэкIожьын алъэкIыгъ, бюджет зэфэшъхьафхэм сомэ миллиони 100-м ехъу арагъэхьажьыгъ. ТапэкIи суд приставхэм гъэхъагъэхэр ашIыхэзэ ыпэкIэ лъыкIотэнхэм зэрэфэхьазырхэр Д.Ткаченкэм кIэухым къыIуагъ.

АР-м и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан ыцIэкIэ суд приставхэм къафэгушIуагъ АР-м и ЛIышъхьэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэу Владислав Федоровыр ыкIи республикэм ипащэ ирэзэныгъэ тхылъ ГъэIорышIапIэм ипащэ ритыжьыгъ.

АР-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ ипащэу Александр Речицкэр, цIыфхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ Уполномоченнэу АР-м щыIэ Анатолий Осокиныр, правэухъумэкIо органхэм япащэхэр, динлэжьхэр зэхахьэм къыщыгущыIагъэх, зимэфэкI хэзыгъэунэфыкIыхэрэм гущыIэ дэхабэ къафаIуагъ.

Суд приставхэу гъэхъэгъэшIу зышIыгъэхэм федеральнэ ыкIи республикэ мэхьанэ зиIэ щытхъу ыкIи рэзэныгъэ тхылъхэр, шIухьафтынхэр Iофтхьабзэм ащаратыжьыгъэх. Джащ фэдэу Iоф къадэзышIэрэ журналистхэри къыхагъэщыгъэх.

Торжественнэ зэхахьэр мэфэкI концертымкIэ зэфашIыжьыгъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

ИЛЪЭС 15 ХЪУГЪЭ

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым аграрнэ технологиехэмкIэ ифакультет ыныбжь илъэс 15 зэрэхъугъэр игъэкIотыгъэу хагъэунэфыкIыгъ. Ащ фэгъэхьыгъэ мэфэкI Iофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м мэкъу-мэщымкIэ иминистрэу Юрий Петровыр, апшъэрэ еджапIэм ипекторэу Блэгъожъ Хьазрэт, ыпэрэ илъэсхэм аграрнэ факультетым Iоф щызышIагъэхэр, джырэ уахътэ кIэлэегъаджэу Iутхэр, студентхэр.

Аграрнэ технологиехэмкIэ факультетым гъогоу къыкIугъэм, цIыфэу Iоф щызышIагъэхэм ыкIи щызышIэхэрэм, сэнэхьатэу щызэрагъэгъотыхэрэм къатегущыIагъ деканэу Павел Родимцевыр.

Ащ къызэриIуагъэмкIэ, 1996-рэ илъэсым, джыри апшъэрэ еджапIэр институтэу зыщытым, республикэм иагропромышленнэ комплекс хэхъоныгъэхэр ышIыхэу зеублэм, технологиякIэхэр ыкIи специалист IэпэIасэхэр ящыкIэгъэнхэу алъыти, мы факультетыр къызэIуахыгъ. Апэ сэнэхьатитIумэ афырагъаджэщтыгъэхэмэ, джы сэнэхьати 5 щызэрагъэгъотын алъэкIы. Илъэс зэкIэлъыкIохэм Наталья Елисеевам, ШъоджэАминэт, Александр Ярмоц факультетым пэщэныгъэ дызэрахьагъ, ылъэ теуцоным яIахьышIу халъхьагъ.

Джыдэдэм аграрнэ технологиехэмкIэ факультетым шIэныгъэхэмкIэ докторэу ыкIи профессорэу нэбгыри 6, доцент 35-рэ Iутых. Илъэс 15-м къыкIоцI нэбгырэ 1500-рэ фэдиз щеджагъ.

Технологическэ университетым иректорэу Блэгъожъ Хьазрэт мэфэкIымкIэ къафэгушIуагъ, псауныгъэ пытэ яIэнэу, IофшIэнымкIи, еджэнымкIи гъэхъагъэхэр щашIынхэу къафэлъэIуагъ.

Нэужым студентхэм япроектхэм язэIухыгъэ зэнэкъокъоу университетым щыкIуагъэм текIоныгъэ къыщыдэзыхыгъэхэм афэгушIуагъэх. Апэрэ чIыпIэр зыфагъэшъошагъэм сомэ мини 5 ратыгъ, ятIонэрэ проектитIумэ аубытыгъэти, сомэ мини 3-р афагощыгъ. Джащ фэдэу дэгъоу Iоф зышIэрэ кIэлэегъаджэхэр щытхъу тхылъхэмрэ дипломхэмрэкIэ къыхагъэщыгъэх.

Аграрнэ технологиехэмкIэ факультетым имэфэкI тефэу я III-рэ Дунэе научнэ-практическэ конференциеу «ШIэныгъэр, гъэсэныгъэр ыкIи АПК-м пае инновациехэр: джыдэдэм изытет ыкIи хэхъоныгъэхэр» зыфиIорэм иIофшIэн ригъэжьагъ. Адыгеим и АПК ипредприятиехэм ащыщхэм ялIыкIохэр, Урысыем ит аграрнэ апшъэрэ еджапIэхэм къарыкIыгъэхэр, МКъТУ-м икIэлэегъаджэхэр ащ хэлэжьэщтых.

IЭШЪЫНЭ Сусан.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

ПчъагъэхэмкъаIуатэ

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ къытырэ пчъагъэхэм къызэрагъэлъагъорэмкIэ, 2011-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м ехъулIэу тиреспубликэ кIэлэцIыкIу 3004-рэ къихъухьагъ. Ыныбжь илъэсым нэмысэу лIагъэр сабый 25-рэ (икIыгъэ илъэсым ащ фэдэ илъэхьанэ сабый 30 дунаим ехыжьыгъэр).

ЗэпстэумкIи икIыгъэ илъэсым ичъэпыогъу мазэ ехъулIэу Адыгэ Республикэм къихъухьэгъэ сабыйхэм япчъагъэ ебгъапшэмэ, нэбгырэ 700-кIэ нахьыб тызыхэт илъэсым имэзибгъу къыкIоцI къэхъугъэр.

Нэбгырэ 80-мэ загъэпсэфыщт

Адыгеим щыпсэурэ кIэлэцIыкIухэм языгъэпсэфын ыкIи япсауныгъэ гъэпытэгъэным япхыгъэ IофшIэнхэр джыри лъагъэкIуатэх.

Мы илъэсым, чъэпыогъум и 28-м къыщегъэжьагъэу шэкIогъум и 17-м нэс, IэзэпIэ-профилактическэ учреждениеу «Ленинские скалы» зыфиIоу къалэу Пятигорскэ дэтым республикэм щыщ кIэлэцIыкIу 80-мэ зыщагъэпсэфыщт.

НыбжьыкIэ цIыкIухэр санаторием щэIэфэхэ япсауныгъэ зэрагъэпытэщтым имызакъоу, яеджэгъу уахътэ зэпыугъо фэхъущтэп.

АР-м IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэхэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу къызэрэщытаIуагъэмкIэ, автобус зэтегъэпсыхьагъэкIэ зыгъэпсэфыпIэм кIэлэцIыкIухэр ащагъэх. Ахэм ягъусагъэх Блащэпсынэ гурыт еджапIэу N 5-м ыкIи Мыекъопэ кIэлэцIыкIу поликлиникэу N 1-м яIофышIэхэм ащыщхэр.

Хьэ гъорыкIохэм яIоф зэхафы

Хьэ гъорыкIоу урамхэм атетхэм алъэныкъокIэ гумэкIыгъохэр зэрэщыIэхэр Адыгеим имызакъоу нэмыкI чIыпIэхэми ащызэхэтэхы. Ащ изэшIохын законодательнэ екIолIакIэ фашIынэу тиреспубликэ щырагъэжьагъ. АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм туризмэмкIэ, спортымкIэ, экологиемкIэ ыкIи чIыопсыр гъэфедэгъэнымкIэ и Комитет итхьаматэу Брыцу Рэмэзанэ къызэриIуагъэмкIэ, псэушъхьэхэм алъэныкъокIэ пшъэдэкIыжь гъэнэфагъэ цIыфхэм зэрахьырэм фэгъэхьыгъэ федеральнэ законым ипроект УФ-м и Къэралыгъо Думэ апэрэ еджэгъумкIэ ыштагъ. Ащ техыгъэу республикэ законыр агъэхьазырыщт ыкIи аштэщт.

Хьэ гъорыкIохэр къызэраубытыщтхэ шIыкIэм ыкIи зыщаIыгъыщтхэм афэгъэхьыгъэ унашъоу АР-м иминистрэхэм я Кабинет ышIыгъэр джырэ уахътэм ауплъэкIу. Псэушъхьэхэм ямызакъоу, ахэр зиехэм алъэныкъокIи хэбзэ гъэнэфагъэхэр аштэщтых.

— Хьэ гъорыкIохэм япчъагъэ хэзыгъахьохэрэм ащыщых, — къеIуатэ Брыцу Рэмэзан, — зищагу псэушъхьэ икъоу лъымыплъэрэ цIыфхэр. ТхьамыкIагъо зыхэлъ хьугъэ-шIагъэхэри нахьыбэрэмкIэ джары къызыхэкIыхэрэр.

Мы Iофыгъом еплъыкIэ зэфэшъхьафхэр цIыфхэм фыряI. Хьэхэм яягъэ зэкIыгъэхэм ахэр уукIынхэ фаеу алъытэ, адрэхэм урамхэм атет чэтыухэм ыкIи хьэхэм агу ягъоу аIозэ агъашхэх. КIэухыр зы — хьэ гъорыкIохэм япчъагъэ хэхъо, къэлэ кIоцIым ущызекIоныр нахь щынагъо мэхъу.

Парламентым икомитет ипащэ зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, непэрэ мафэм иIофыгъо шъхьаIэу мыр щытышъ, европейскэ къэралыгъохэм ахэм афэдэ псэушъхьэхэм унэхэр зэращафашIыхэрэр щысэтехыпIэу къызфагъэфедэзэ, хэкIыпIэ тэрэз къыфагъотыным Iоф дашIэ.

Краснодар ащ фэдэ унэ къыщызэIуахыгъэу дэт, хьэ лъэпкъ дэгъухэри къыщагъэхъухэзэ, ахэр ащэх ыкIи кIэкIырэ ахъщэмкIэ зaIыгъыжьын алъэкIы. Тиреспубликэ а шIыкIэр IэубытыпIэ къызыщыфашIын гухэлъ яI, апэрэ IыгъыпIэр къэралыгъо IэпыIэгъукIэ ашIынышъ, нэужым ежь зыкъызэрищэфыжьын амалхэр ащ зэрихьащтых.

IЭШЪЫНЭ Сусан.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр гухэкIышхо щыхъоу фэтхьаусыхэ Джанхъот Къэлэджэрые Исмахьилэ ыкъом — Парламентым и Аппарат иIофышIэщтыгъэм янэ идунай зэрихъожьыгъэм фэшI.

НЫБЖЬЫКIЭХЭР
предпринимательствэм фагъасэх

Сурэтыр зэхахьэм къыщытырахыгъ.

Ассоциациеу «Къыблэм» ныбжьыкIэ политикэмкIэ и Координационнэ совет зичэзыу зэхэсыгъо иIагъ. Адыгэ Республикэм ныбжьыкIэ IофхэмкIэ и Комитет ипащэу Къэрэтэбэнэ Мыхьамодэ ащ хэлэжьагъ. Инновационнэ хэхъоныгъэхэм ныбжьыкIэхэм чIыпIэу щаубытырэм зэхахьэр фэгъэхьыгъагъ.

Координационнэ советым изэхэсыгъо Къыблэ шъолъырым, Абхъазым ялIыкIо купхэр хэлэжьагъэх. ШIэныгъэ-техническэ творчествэм хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм Къыблэ шъолъырым иныбжьыкIэхэм предпринимательствэм яIахьышIу зэрэхальхьэрэм, гумэкIыгъоу ащ къыдакIохэрэм хэкIыжьыпIэу афэхъущтхэм, ныбжьыкIэхэр патриотхэу пIугъэнхэм, нэмыкIхэм атегущыIагъэх.

Шъолъырхэм ялIыкIохэм инновациехэмкIэ Iофэу ашIэрэр къаIотагъ. НыбжьыкIэхэр нахьышIоу гъэсэгъэнхэм фэшI форумхэр, специалистхэр зыхэлэжьэхэрэ зэхахьэ зэфэшъхьафхэр зэхащэх.

Къыблэ шъолъырым ныбжьыкIэ предпринимательствэм хэхъоныгъэхэр щишIынхэмкIэ IэпыIэгъу зэрафэхъухэрэр зэфэшъхьафых. АР-м ныбжьыкIэ IофхэмкIэ и Комитет ащ ынаIэ зытыридзагъэр бэшIагъэп. Iоныгъо мазэм щыIэгъэ республикэ зэIукIэр предприниматель ныбжьыкIэхэр гъэхьазырыгъэнхэм фэгъэхьыгъагъ.

НыбжьыкIэ политикэм и Координационнэ совет изэхэсыгъо хэлэжьагъэхэм ныбжьыкIэ предпринимательствэм хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнымкIэ къэбарыкIэхэр цIыфхэм алъыгъэIэсыгъэнхэм мэхьанэшхо ратыгъ. Юриспруденцием, маркетингым, бизнесыр тэрэззэу зэрэзэхэпщэщтым яхьылIэгъэ зэдэгущыIэгъу мин 60 фэдиз Ростов хэкум илъэс къэсыпкIэ хэмылъэу ныбжьыкIэхэм афыщызэхащэ. НахьыжъхэмаIэкIэлъ шIэныгъэхэмкIэ ныбжьыкIэхэм зэрадэгуащэхэрэм шIогъо гъэнэфагъэхэр къетых.

2012-рэ илъэсым Координационнэ советым изэхэсыгъо Къалмыкъ Республикэм икъэлэ шъхьаIэу Элиста щызэхащэнэу рахъухьагъ. ГумэкIыгъо зыхэлъ Iофыгъоу къэуцухэрэм язэшIохын лъагъэкIотэщт.

ДАУТЭ Анжел.

Адыгэ Республикэм и Закон

2012-рэ илъэсым рыпсэунымкIэ Адыгэ Республикэм ипенсионер ахъщэ анахь макIэу ищыкIэгъэщтыр гъэнэфэгъэным ехьылIагъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2011-рэ илъэсым чъэпыогъум и 26-м ыштагъ

Федеральнэ законэу «РыпсэунхэмкIэ ахъщэ анахь макIэр Урысые ФедерациемкIэ зыфэдизым ехьылIагъ» зыфиIорэм диштэу 2012-рэ илъэсым рыпсэунымкIэ Адыгэ Республикэм ипенсионер ахъщэ анахь макIэу ищыкIэгъэщтыр мы ЗаконымкIэ агъэнафэ.

А 1-рэ статьяр. 2012-рэ илъэсым рыпсэунымкIэ Адыгэ Республикэм ипенсионер ахъщэ анахь макIэу ищыкIэгъэщтыр зыфэдизыр

2012-рэ илъэсым рыпсэунымкIэ Адыгэ Республикэм ипенсионер ищыкIэгъэщт ахъщэ анахь макIэр, Федеральнэ законэу «Къэралыгъо социальнэ IэпыIэгъум ехьылIагъ» зыфиIорэм къыщыдэлъытэгъэ пенсием социальнэ ахъщэ тедзэу фашIыщтыр гъэнэфэгъэным фэшI къызыфагъэфедэрэр, сомэ 4854-рэ хъоу гъэнэфэгъэнэу.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кIуачIэ иIэ зыхъурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законым кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу
ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 27-рэ,
2011-рэ илъэс
N 46

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

А. А. Хьасанэкъор Адыгэ РеспубликэмкIэ Кощхьэблэ районым исуд участкэу N 2-мкIэ мировой судьяу гъэнэфэгъэным ехьылIагъ

Адыгэ Республикэм и Конституцие ия 70-рэ статья ия 4-рэ пункт иподпунктэу «к»-м тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм **унашъо ешIы:**

1. Хьасанэкъо Азамат Анзаур ыкъор Адыгэ РеспубликэмкIэ Кощхьэблэ районым исуд участкэу N 2-мкIэ илъэситф пIалъэ иIэу 2011-рэ илъэсым чъэпыогъум и 29-м къыщегъэжьагъэу мировой судьяу гъэнэфэгъэнэу.
2. Заштэрэ мафэм щыублагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор ФЕДОРКО

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 26-рэ, 2011-рэ илъэс
N 139

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Г. Н. Бутенкэр Адыгэ РеспубликэмкIэ Джэджэ районым исуд участкэу N 2-мкIэ мировой судьяу гъэнэфэгъэным ехьылIагъ

Адыгэ Республикэм и Конституцие ия 70-рэ статья ия 4-рэ пункт иподпунктэу «к»-м тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм **унашъо ешIы:**

1. Бутенко Галинэ Николай ыпхъур Адыгэ РеспубликэмкIэ Джэджэ районым исуд участкэу N 2-мкIэ илъэситф пIалъэ иIэу 2011-рэ илъэсым чъэпыогъум и 29-м къыщегъэжьагъэу мировой судьяу гъэнэфэгъэнэу.
2. Заштэрэ мафэм щыублагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор ФЕДОРКО

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 26-рэ, 2011-рэ илъэс
N 140

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм экономикэ политикэмкIэ, предпринимательствэмкIэ ыкIи IэкIыб къэрал экономикэ зэпхыныгъэхэмкIэ икомитет итхьаматэ игуадзэ хэдзыгъэным ехьылIагъ

Адыгэ Республикэм и Конституцие ия 68-рэ статья ия 4-рэ пункт ыкIи Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Регламент ия 14-рэ статья атегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм **унашъо ешIы:**

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм экономикэ политикэмкIэ, предпринимательствэмкIэ ыкIи IэкIыб къэрал экономикэ зэпхыныгъэхэмкIэ икомитет итхьаматэ игуадзэу Андреев Игорь Евгений ыкъор — хэдзыпIэ кой зыкIым ыцIэкIэ депутатыр, политическэ партиеу «Урысыем и Либеральнэ-демократическэ партие» зыфиIорэм идепутат фракцие хэтыр — депутат IофшIэныр лэжьапкIэ къыратызэ ыгъэцэкIэным пае хэдзыгъэнэу.
2. Заштэрэ мафэм щыублагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор ФЕДОРКО

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 26-рэ, 2011-рэ илъэс
N 162

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Адыгэ республикэ общественнэ организациеу «Заом икIэлэцIыкIухэр» зыфиIорэм и Учредительнэ зэIукIэ Джэпсалъэу къышIыгъэм ехьылIагъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм **унашъо ешIы:**

1. Адыгэ республикэ общественнэ организациеу «Заом икIэлэцIыкIухэр» зыфиIорэм и Учредительнэ зэIукIэ 2011-рэ илъэсым Iоныгъом и 8-м къышIыгъэ Джэпсалъэм дегъэштэгъэнэу.
2. Зигугъу къэтшIыгъэ Джэпсалъэр Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэIукIэ и Къэралыгъо Думэ IэкIэгъэхьэгъэнэу.
3. Урысые Федерацием исубъектхэм яхэбзэгъэуцу (лIыкIо) органхэм мы Джэпсалъэм къыдырагъэштэнэу зафэгъэзэгъэнэу.
4. Заштэрэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор ФЕДОРКО

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 26-рэ,
2011-рэ илъэс
N 160-ГС

Адыгэ республикэ общественнэ организациеу «Заом икIэлэцIыкIухэр» зыфиIорэм Джэпсалъэу къышIыгъэр

1941 — 1945-рэ илъэсхэм щыIэгъэ Хэгэгу зэошхом советскэ цIыфхэм текIоныгъэр къызыщыдахыгъэ Мафэр илъэс къэс тэ хэтэгъэунэфыкIы.

Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэм, ащ щыфэхыгъэхэм, сэкъатныгъэ хэзыхыгъэхэм, ветеранхэм, тылым щылэжьагъэхэм шъхьащэ афэтэшIы. Ахэм къалэжьыгъэу наградэхэр афагъэшъуашэ, гущыIэ фабэхэр афаIо. А пстэур зэкIэ тэрэз ыкIи зафэ.

Ау сыда текIоныгъэр къыдэзыхыгъэ хэгъэгум 1928-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу 1945-рэ илъэсым нэс къэхъугъэ кIэлэцIыкIухэу зищыIэныгъэ заом зэщигъэкъуагъэхэр, къиныбэ зыпшъэ дэкIын фаеу хъугъэхэр зыкIыщыгъупшэжьыгъэхэр?

ТилIэуж икIэлэцIыкIугъо заом илъэхъан тефэгъагъ. ТхьамыкIэгъуабэмэ тарихьылIагъ, чъыIи гъабли тигъалIэу, лагъымэм яшъуй макъэ зэхэтхэу, хьазабышхуи тщэчэу къыхэкIыгъ, ибэ щыIакIэр икъоу зэхэтшIэнэу хъугъэ. Тхылъи тетради тимыIэхэу амыгъэплъырэ унэхэм тащеджэщтыгъэ.

Тэ бэ тпэкIэкIыгъэр, ау ТихэгъэгукIэ шIошъхъуныгъэ инэу тиIагъэм, тилъэпкъхэм язэкъотыныгъэ IофышIухэм тафагъэблыщтыгъ. Лъэш дэдэу теджэ тшIоигъуагъ. Сыд фэдэрэ къини зыкъырамыгъэгъащтэу тилэгъухэм, еджэнри IофшIэнри зэдафызэ, гъэсэныгъэ дэгъу зэрагъэгъотыгъ. Тихэхъогъум нахьыжъхэм тырягъусэу, ахэм ауж зыкъитымыгъанэу заом зэщигъэкъогъэ ти Родинэ зыпкъ идгъэуцожьыгъ, Хэгъэгум тишIуагъэ зыщедгъэкIын тлъэкIыщт чIыпIэхэм тащылэжьагъ, тишIэныгъи, тиамали, ткIуачIи ащ фэдгъэIорышIагъ. IофшIэнкIэ тызышъхьасыжьыгъэп, зи къызтедгъэнагъэп. Унэхэр, производственнэ корпусхэр дгъэпсыгъэх, хэгъэгум икъалэхэмрэ иподелкэхэмрэ паркхэмкIэ, скверхэмкIэ дгъэкIэракIагъэх. Тэ шIэныгъэлэжь, инженер, кIэлэегъэджэ, врач, псэолъэшI, чIыгулэжь сэнэхьатхэр тIэ къидгъэхьагъэх. Дунаим икъэралыгъо анахь инхэм ащыщым — Советскэ Союзым ипромышленность изэхэщэн заом икIэлэцIыкIухэр чанэу хэлэжьагъэх, наукэм, культурэм, спортым, искусствэм ялъэгэпIэ анахь инхэм алъыIэсыгъэх. Атом энергетикэм, космосым якъызфэгъэфедэн, чIыкIэм икъэIэтын лъапсэ фэзышIыгъэхэм тэ тащыщ. ТилIэуж дэмыхьэу игухэлъхэм зэрафакIоцтыгъэм, теубытэныгъэшхо зэрэхэлъыгъэм яшIуагъэкIэ цIыфхэм щыIэкIэ-псэукIэ амал дэгъу яIэ хъугъагъэ.

Пенсием тыкIонэу игъо къызэсым типшъэрылъэр дэгъоу дгъэцэкIагъэкIэ тлъытэзэ, тиIофшIапIэхэм такъыIукIыжьыгъагъ. Джащыгъум агъэуцугъэ пенсием урыщыIэн плъэкIыщтыгъэ. Ау хэгъэгум лъэшэу ищыкIэгъэгъэ цIыфхэр джы ащыгъупшэжьыгъэх. Хэгъэгум къыщыхъугъэ зэхъокIыныгъэхэм заом икIэлэцIыкIухэу зыныбжькIэ пенсием нэсыгъэхэм утыныкшхо арахыгъ. Я 40-рэ илъэсхэм заом, къиныгъохэм зипсауныгъэ зэщагъэкъуагъэхэр я 90-рэ илъэсхэм жъышъхьэ мафэ ямыIэжьэу къэнагъэх. Гъомылапхъэхэм, Iэзэгъу уцхэм, ЖКХ-м ифэIо-фашIэхэм ятарифхэм лъэшэу защыхъхьорэ лъэхъаным нэбгырабэмэ япенсиехэр зэрэщIыкIоу къэнэжьы, пенсионерхэмкIэ ар ышъхьакIо мэхъу, ащ фэдэ пенсиемкIэ ущыIэныр лъэшэу къин. ЧIыопс къэкIуапIэхэр бэу, гъэстыныпхъэ-энергетикэ амалышхохэр зиIэ хэгъэгум тигумэкIыгъохэм ынаIэ къатыридзэным тыщэгугъы.

ГущыIэм пае, заор зыпэкIэкIыгъэ хэгъэгухэу Украинэм, Германием «заом икIэлэцIыкIухэр» зыфиIорэ социальнэ статусыр илъэсыбэ хъугъэу щагъэфедэ. Урысые Федерацием иобщественнэ организациехэу Тверской, Омскэ, Амурскэ, Белгородскэ, Владимирскэ, Воронеж, Волгоград хэкухэм ыкIи Алтай краим ащызэхэщагъэхэм а Iофыгъор къаIэты.

Заом икIэлэцIыкIухэм зыгорэм ежэнхэу уахътэ къафэнэжьыгъэп. ЯкIэлэцIыкIугъом апэкIэкIыгъэ къиныгъо пстэумэ ахэм япсауныгъэ зэщагъэкъуагъ. Тэ къэралыгъом иIэпыIэгъу тыщэгугъы. Урысые Федерацием и Правительствэр, сыд фэдэрэ лъэгапIэм тет хабзэми япшъэрылъ шъхьаIэхэм зэу ащыщ пенсионерхэм ящыIэкIэ-псэукIэ зыкъегъэIэтыгъэныр. ЗышъхьамысыжьэуХэгъэгум зэрэфэлэжьагъэхэмкIэ къэралыгъор къафэгумэкIыжьыныр заом икIэлэцIыкIухэм къалэжьыгъ.

Федеральнэ лъэгапIэм тетэу «заом икIэлэцIыкIухэм» ясоциальнэ статус гъэнэфэгъэным ехьылIэгъэ Iофыгъор Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэIукIэ и Къэралыгъо Думэ къащыхэлъхьэгъэн ыкIи Федеральнэ законэу «Ветеранхэм яхьылIагъ» зыфиIорэм ия 21-рэ статья заом икIэлэцIыкIухэр федеральнэ фэгъэкIотэныгъэхэр зиIэхэм яреестрэ хэгъэхьэгъэнхэм афэгъэхьыгъэ гъэтэрэзыжьынхэр фэшIыгъэнхэ фаеу тэлъытэ. Джащыгъум фэгъэкIотэныгъэ зиIэ уасэхэмкIэ санаториехэм, курортхэм япутевкэхэр, Iэзэгъу уцхэр къызIэкIэдгъэхьанхэм ифитыныгъэ тиIэ хъущтыгъэ, рыпсэунхэмкIэ ахъщэ анахь макIэу агъэнэфагъэм нахьи фэдитIукIэ нахьыбэу пенсиехэм къахахъощтыгъэ. Пенсие дэгъухэр, социальнэ IэпыIэгъу тедзэхэр къаратыхэ зыхъукIэ, заом икIэлэцIыкIухэм неущырэ мафэм яцыхьэ нахь телъы хъущт, зэфагъэр зыпкъ иуцожьыщт, Хэгъэгум иуцун, ихэхъоныгъэ тиIахьэу хэтшIыхьагъэр мыкIодыгъэу тлъытэщт.

Мы Джэпсалъэм общественнэ организациеу «Заом икIэлэцIыкIухэр» зыфиIорэм и Адыгэ республикэ къутамэ 2011-рэ илъэсым Iоныгъом и 8-м иIэгъэ Учредительнэ зэIукIэм щыхэплъагъэх ыкIи зэкIэми здырагъэштэу щаштагъ.

Тхьаматэу В. Ф. СОРОКОЛЕТ
Секретарэу Л. Г. ГРИШИНА

ПСЫХЪОУ ШАХЭ ИКIЭЙ ДЭТ ЧЫЛАГЪОХЭМ ЯМЭФЭКI
ДЖЫРЭБЛАГЪЭ ХАГЪЭУНЭФЫКIЫГЪ

ЩыгъэшIэгъоныгъ ыкIи щычэфыгъуагъ

— Ащ фэдэ мэфэкIыр щымыIагъэми, къэуугупшысыныр ищыкIэгъэ шъыпкъагъ, — еIо ШэхэкIэй къоджэ округым ипащэу Бэрдые Руслъан, — тичылагъо щыпсэухэрэм мы ужырэ илъэсхэм гъэхъагъэу ашIыгъэхэм ягугъу къэпшIыныр, агу къэпIэтыныр, мыщ тапэкIэ щыпсэугъэ тинахьыжъхэм ялIэуж шIагъохэм Iофышхоу зэшIуахыгъэхэм ягугъу тинибжьыкIэхэм афэтшIыныр ищыкIэгъэ дэд. Тэ, шъыпкъэр пIощтмэ, макIэрэ тызэхахьэми, тиблэкIыгъэ игугъу тэшIы, тилъэпкъ ишэн-хэбзэ дахэхэр къытекIэхъухьэрэ ныбжьыкIэхэм зэрэчIамынэнхэм тыпылъ. ШэхэкIэишхорэ ШэхэкIэй цIыкIурэ ащыпсэухэрэм (чылэгъуитIури зы административнэ гъунапкъэрэ псыхъоу Шахэрэ зэпагъэIыкIых) гуетыныгъэшхо ахэлъэу ямэфэкI зыфагъэхьазырыгъ. МэфэкIым ехъулIэу къэбар гушIуагъор къытлъыIэсыгъ: ПсышIопэ районымкIэ ШэхэкIэй чылэгъо анахь зэтегъэпсыхьагъэу алъытагъ.

Районым щыкIогъэ конкурсым шэхэкIэйхэр зэрэщытекIуагъэхэр Iоф къызэрыкIоу щытыгъэп. Социальнэ Iофыгъохэр мыщ мыдэеу щызэшIуахыгъэх — гъэстыныпхъэ шхъуантIэр псэупIэхэм арагъэщагъ, джащ фэдэу псыр, электричествэр унагъохэм аIэкIагъэхьагъэх, гъогухэр агъэцэкIэжьыгъэх, клубхэр, сабый IыгъыпIэхэр зэтырагъэпсыхьажьыгъэх, универсальнэ спортивнэ площадкэр агъэуцугъ, ахэм афэшъхьаф Iофтхьабзэхэри зэшIуахыгъэх.

Къуаджэм шIэхэу цифровое телевидениерэ скоростной Интернетрэ къыIэкIэхьащтых. Къэлэ конкурсми щатекIонхэ шэхэкIайхэм ямурад.

— Ащ къиныщхо къыпыкIынэу къысщыхъурэп, — еIо Бэрдыем. Ащ къыдырагъаштэ пащэм игуадзэхэми. Мы илъэсым къадэмыхъумэ, къихьащт илъэсым шIокIыпIэ имыIэу къадэхъущт. Къоджэ дэхьапIэм узыгъэгъозэрэ тамыгъэ щагъэуцу ашIоигъу, ари ищыкIагъэу алъытэ. Художник цIэрыIоу Хьапыщтэ Айса ыгъэхьазырырэ эскизым мэхьанэшхо зиIэ тамыгъэхэр хэолъагъох. Хьапыщтым стелэу ышIыщтым исурэт чIыпIэ общественностым ыпашъхьэ къыщигъэлъэгъуагъ. Ар къушъхьэчIэсым икIакIо ехьыщыр. Комплексым ычIэгъкIэ къуаджэм щыпсэурэ лIакъохэм ятамыгъэхэр тешIыхьэгъэщтых.

ЦIыф губзыгъэхэр, шIэжь кууиIэхэр, зэчый зыхэлъхэр ШэхэкIэй имакIэхэп, ахэр агъашIох, алъытэх, къоджэдэсхэм упчIэжьэгъухэу, зэхэщакIохэу яIэх. Ащ фэдэу зигугъу дахэкIэ ашIыхэрэм ащыщ илъэс 83-рэ зыныбжь Хъущт Къасполэт. Ар энциклопедие шъыпкъэм фэд, ымышIэрэ щыIэп. Ежь еджагъэу щытэп, къыгъэшIагъэм совхозым щэлажьэ, цIыф акъылышIу, шIэжь хьалэмэт иI, къэбар къэIотэными фэIаз. ЦIыкIуи, ини Къасполэт якIас. Ащ щыIэныгъэ опытэу, шIэныгъэу иIэхэр лъэшэу къашъхьэпагъэх, ШэхэкIэй музей щагъэпсы зэхъум, общественнэ консультант шъхьаIэу ар псэолъэшIэхэм яIагъ.

— Музеим щызэIуагъэкIэгъэ экспонатхэр зэкIэ къоджэдэсхэм къызIэкIагъэхьагъэх, къаугъоигъэх, етIани гъэшIэгъоны, а пкъыгъохэр Шахэ икIэй зэгорэм щашIыгъагъэх, мы чIыпIэми къащагъотыгъагъэх, — еIо музеим ишIын апэу фежьагъэхэм ащыщэу илъэсыбэрэ тарихъымкIэ кIэлэегъаджэу Iоф зышIэгъэ Гъошъу Аслъан. — МэкIэ-макIэу экспонат 300 фэдиз зэIугъэкIагъ, тарихъ ыкIи культурэ мэхьанэ ахэм яI, гъучIым, керамикэм, апчым, тыжьыным ахэшIыкIыгъэх. Коллекцием ныбжьышхо зиIэ экспонатхэр хэтых, гущыIэм пае, мыотI сэшхор — «акинак» ащ раIо, тиэрэ ыпэкIэ ятIонэрэ илъэс миным къыдэхъугъэу алъытэ.

Музеим игупчэ мэшIозэкIэгъэнапIэ ит, ащ ыгъунэкIэ хъураеу рекIокIэу экспонатхэр гъэуцугъэх, унагъом щагъэфедэрэ пкъыгъохэр, щыгъынхэр, музыкальнэ Iэмэ-псымэхэр, архив сурэтхэр. Мыщ краеведениемкIэ урокхэр щызэхащэх.

— Музеир къызэIутхынкIэ мэфэ заулэ нахь къэмынэжьыгъэу ШэхэкIэишхо псырыкIопIэ трубэм икъутафэхэр къыщыдгъотыгъэх — къеIуатэ Гъошъу Аслъан. — Трубэр фарфорым хэшIыкIыгъагъ. Нафэ къызэрэхъугъэмкIэ, адыгэ къуаджэхэу псыхъоу Шахэ икIэй дэтыгъэхэм а псэуалъэр агъэфедэщтыгъэ.

Тарихъым имузей къуаджэу ШэхэкIэй къызэрэщызэIуахыгъэр мэфэкI программэм иIахь шъхьаIэу хъугъэ. А хъугъэ-шIагъэм къоджэдэсхэр бэрэ ежагъэх.

Мэфэ заулэ тешIагъэу Шъачэ имэрэу Анатолий Пахомовыр музеим щыIагъ. Къалэм иIэшъхьэтет лъэшэу ар ыгу рихьыгъ. Къуаджэм къыщызэIуахыгъэ музеир ижъырэ пкъыгъохэу ащ щаугъоигъэхэм чIыдэлъф лъэпкъым лъэхэнэ зэфэшъхьафхэм ищыIэкIагъэ къаушыхьаты, зэкIэ адыгэхэр ащ рыгушхонхэ алъэкIыщт.

Адыгэхэм яшэн ялъэпкъ ылъапсэ сыдигъуи лъыхъунхэр. Тэхъутэмыкъоэ районым щыщ къуаджэу БжыхьэкъоякIэм къыщыхъугъэ КIэрмыт МухьдинкIэ IэшIэхыгъэп ятэжъхэм япсэупIагъэм ыгъэзэжьыныр. Джы ар Инэм щэпсэу, бизнесмен, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат, Дунэе Адыгэ Хасэм ивице-президент, кIэлэцIыкIу къэшъокIо ансамблэу «Нэфым» изэхэщакIу ыкIи испонсор. Нафэ зэрэхъугъэмкIэ, КIэрмытхэм ялIакъо итарихъ лъапсэхэр хы ШIуцIэ Iушъо Шапсыгъэм къыщежьэх. Ар къеушыхьаты Шъачэ икартэ географическэ точкэу иIэм — Чемитокъуаджэ, адыгабзэкIэ къэпIонэу хъумэ, КIэрмыт къуаджэ илIакъо ичъыг куоу зызэхефым Мухьдинэ къыхигъэщыгъ ШэхэкIэй дэс унэгъо заулэм IахьылыгъэкIэ зэрапэблагъэр. Ащ къыщыуцугъэп Мухьдинэ, мыщ унэ ыщишIыгъ, ащыщ шъыпкъэ хъужьыгъэ пIоми нахь тэрэз... ЯлIакъо икъежьапIэ екIурэ гъогур къыхагъэщыжьыгъ Мыгухэми. Урыс-Кавказ заом ыпэкIэ псыхъоу Шахэ икIэй адыгэ чылагъоу 70-м ехъу щыпсэущтыгъэ. Ахэм ащыщ зыр — Мыгухьаблэ ШэхэкIэй пэблагъэу щысыгъ. ЛIакъом ипсэупIагъэ къыхэгъэщыжьыгъуаеп, ащIэхэр къэнагъэх, якъэхэлъагъэхэри къызэтенагъэх...

— СССР-р зызэбгырэзыжьым IакIыбым щыпсэурэ тиIахьылхэр къакIохэу аублагъ, — къеIуатэ Мыгу Рэщыдэ — Адыгеим и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатыгъэм, — сурэттехыгъэ гъотыгъуаехэр, нахьыжъхэм ягукъэкIыжьхэр къэтыугъойхэу тыублагъэ.

Непэ Рэщыдэ поселкэу Яблоновскэм щэпсэу, ЗАО-у «Дорстрой» зыфиIорэм ипащ. Джырэблагъэ ар лIэкъо чыгым игъэтIысын хэлэжьагъ. «ЛIэкъо мэзыр» Мыекъопэ районым ит. А общественнэ-культурнэ проектым иавторыр Мыекъуапэ щыпсэурэ Бибэ Мурат.

— Чъыгым игъэтIысын фэшъхьафэу лъэкъуацIэ пэпчъ фитыныгъэ иI итарихъ гъогу тхылъэу «ЛIакъом имэз» дитхэнэу, — еIо Мыгу Рэщыдэ. — ТилIакъо иблэкIыгъэ зэгъэшIэгъэныр гъэлъэшыгъэнымкIэ ари IофтхьэбзэшIу хъунэу угугъэ хъущт. ИлъэситIу горэкIэ узэкIэIэбэжьымэ, сэ семыкъэгъахэу тхылъ горэм итэу седжагъ Мыгухэр хы ШIуцIэ Iушъом къикощыкIыжьыгъэхэу, ялъэпкъыкIэ шапсыгъэхэу. АпэрэмкIэ а къэбарым мэхьанэшхо естыгъэп, сшIошъи хъугъэп. Ащ ыуж синэIуасэ горэм къысиIуагъ: «ШъуилIэкъо лъапсэ Мыгухьаблэ, Шапсыгъэ ащылъыхъу». СызыкIэупчIэм, ШэхэкIэишхо иIэгъо-благъохэм Мыгухьаблэ кIэ еджэхэу чIыпIэ цIыкIу щыIэу къычIэкIыгъ.

Мы илъэсым иIоныгъо мазэ Мыгу лIакъом илIыкIохэр ШэхэкIэй къэкIогъагъэх, ахэм ахэтыгъэх шэхэкIэй администрациям ипащэу Бэрдые Руслъан, «ШэхэкIэй» зыфиIорэ ТОС-м иIэшъхьэтетэу ЛIыф Хьалидэ, хы ШIуцIэ Iушъо Шапсыгъэ инахьыжъхэм я Совет итхьаматэу Гъошъу Руслъанэ, историкэу Гъошъу Аслъанэ. ЛIакъом илIыкIохэр МыгухьаблэкIэ заджэхэрэ чIыпIэм щыIагъэх, ащ иIэгъо-благъохэр къаплъыхьагъэх, нахьыжъхэм адэгущыIагъэх. Хъущт Къасполэт хьакIэхэр къэбар гъэшIэгъоныбэ хигъэдэIуагъэх. ШэхэкIэй апэрэу ахэм щызэхахыгъ ижъырэ шапсыгъэ къэбарыжъэу Мыгу лIакъом щыщ кIалэм илIыхъужъыгъэ фэгъэхьыгъэр, ащ блэшхор ыукIи, цIыфхэр къыгъэнэжьыгъэх, ежь ыпсэ ытыгъ.

— Тятэжъхэм япсэупIагъэм къыщытлъэгъугъэ ыкIи къыщызэхэтхыгъэ пстэур тэркIэ лъэшэу гъэшIэгъоныгъэ, — ыIуагъ Мыгу Рэщыдэ. — Сыдэущтэу къызшIобгъэшIына тилъэпкъ щыщхэу мы чIыпIэм илъэси 150-кIэ, 200-кIэ, ащ нахьыбэкIэ узэкIэIэбэжьымэ щыпсэугъэхэм якъэхалъэхэр плъэгъунхэр? Ар гъэшIэгъон дэд. НэмыкI чIыпIэ тыкощи, охътабэрэ тыкъызэтым ыуж тадэжь къэдгъэзэжьыгъэм фэдэу къытщыхъугъ, ар зэхэшIэ хьалэмэт.

Джы яунагъохэр акIыгъухэу Мыгухьаблэ кIонхэу лIакъом щыщхэм загъэхьазыры. КъэIуагъэмэ хъущт ШэхэкIэишхо щыIэхэзэ лIакъом изэфэс зэхащэнэу зэрэзэдэгущыIагъэхэр. Тыда зыщызэхащэщтыр? Iо хэлъэп, ятарихъ чIыналъ ары.

ШэхэкIэй и Мафэ фэгъэхьыгъэ мэфэкIэу зэхащагъэм Мыгухэм ялIакъо лIыкIохэр къыгъэкIуагъэх. Ахэм чылэ еджапIэм шIухьафтынхэр къыфызадащагъэх. Къоджэдэсхэр лъэшэу ыгъэгушIуагъэх орэдыIо цIэрыIоу Мыгу Айдэмыр иорэдхэмкIэ.

НЫБЭ Анзор.

НэIуасэ зыфэшъушI

АДЫГЭМ ИДУНЭЕЕПЛЪЫКIЭ ЩЫЩ

Юсып Заур апэрэу тигъэзет къыфэтхэ. Тхыгъэ зэфэшъхьафхэр тапэкIи къыIэкIэкIынхэу тыщэгугъы. Ар Шэуджэн районым икъоджэ гупчэу Хьакурынэхьаблэ къыщыхъугъ, интеллигент унагъо къихъухьагъ.

Заур правэм и Къэралыгъо Саратовскэ Академие щеджэ, ятфэнэрэ курсым ис. ИцIыкIугъом къыщегъэжьагъэу сурэтхэр ышIыщтыгъэх, къамылым къыригъаIоу зигъэсагъ, адыгабзэкIи урысыбзэкIи матхэ, истатьяхэр гъэзет зэфэшъхьафхэм къыхаутыгъэх. Аужырэ илъэсхэм шIогъэшIэгъонэу Кавказым щыпсэурэ этносхэмрэ Средиземноморьем исыгъэ лъэпкъыжъхэмрэ ятарихъ зэрегъашIэ. Джырэ уахътэм абхъазыбзэр къызэрэзыIэкIигъэхьащтым пылъ.

Пстэуми псэ ахалъагъощтыгъ

Сыд фэдэрэ цIыф лъэпкъи дунэееплъыкIэ шъхьаф, лIэшIэгъу пчъагъэмэ къапкъырыкIыгъэу, иIэ хъугъэ. Псэм уасэу иIэри, цIыфыгъэм икъегъэжьапIи цIыфым бэшIагъэ къыгурыIоу зиригъэжьагъэр. Iуашъхьэу, мэзэу, шъофэу ыкIи псыхэу къэзыухъурэйрэ пстэуми псэ ахалъагъоу цIыфхэм зырагъэсэгъагъ.

Адыгэм идунэееплъыкIэ адрэ лъэпкъхэм ябгъапшэзэ къэпIон хъумэ, зэфэмыдэныгъэ Iаджи къыхэбгъэщыщт. Щысэу къэпхьын плъэкIыщт адыгэхэм джэхьнэмымрэ джэнэтымрэ еплъыкIэу афыряIагъэр. Нахь гулъытэ зыфашIыщтыгъэр IэкIыб дунаир арэп, мы дунаим лъытэныгъэ къыщыпфашIэу, уищыIэныгъэ гъогу къыкIоцI даушэу пфаIуагъэр уисабыйми анэсыжьынэу, пщIэ дэгъукIэ къыраIоу ущыIагъэмэ арыгъэ.

Адыгэмэ ятхьэхэр

ЦIыф цIыкIум, апэрэ жыкъэщэгъум къыщегъэжьагъэу идунае ехъожьыфэ, шIошъхъуныгъэр лъым хэлъэу зыдиIыгъыгъ. ЛъэпкЪ зэщымыщхэм а шIошъхъуныгъэр зэфэшъхьафэу агъэпсыгъ. Скифсармат лъэпкъмэ тхьэ халъагъощтыгъэ чIыгум хэсэгъэ чатэм. Заом итхь аIоти, шъхьэкIафэ фашIыщтыгъэ. ЯщыIэныгъэ заом епхыгъэ зэпытити, ар анахь тхьэ шъхьаIэу хахыгъагъ.

Адыгэр — мамыр лъэпкъ. Ащ лъыпытэу тхьэу иIэ хъугъэхэр псэ зыпымыт закъохэр арэп. Мэзытхь, Псытхьэ, Тхьэгъэлыдж, Шыблэ... Джы къызнэсыгъэми гущыIэхэ зыхьукIэ, а тхьэхэм ацIэхэр къыхагъафэх (мэзытхьэ сэIо, тхьэм ыпс...). Анахь шъхьаIэу адыгэмэ алъытэщтыгъэр Тхьэшхор ары.

Мыжъоу щылъым уиIоф хэмылъэу уеIункIыным, ар бгъэгумэкIыным емыкIу халъагъощтыгъэ. Мэзым кIорэм ыгу зэIухыгъэу, иакъыл къабзэу кIоти, МэзытхЬэм елъэIущтыгъэ ищыкIэгъэ пхъэр къыхыригъэщынэу. Мэзым псэ иI, жьы къещэ. Ащ Iыпхырэм ыпкIи птыжьын фэягъэ. МэлишЪэ иIэу, а мэлхэр зыщыхъурэ мэзым мэлих-мэлиблыр цIыфым хитIупщыхьэжьыщтыгъэ. Мэзым «опсэу» риIощтыгъ. Адыгэм игубзыгъагъэ, гукъэбзэныгъэу хэлъыр дунаеу къэзыухъурэирэм зыхишIэщтыгъ, ащ тетэу къыфыщытыжьыщтыгъ.

Мыжъоми хэхыгъэ фыщытыкIэ фыряIагъ. Ащи псэ пытэу алъытэщтыгъэ, ижъырэ зэманхэм агъэлъапIэщтыгъэ. Ащ ишыхьат адыгэхэр чIыдэлъф лъэпкъэу къызтекIыгъэмэ къагъэнэгъэ мыжъосынхэр. Нарт эпосым «Исп унэкIэ» ахэр хэхьагъэх. Дунаим дэгъоу уфыщытмэ, ори арэущтэу къыпфыщытыжьыщт. Адыгэмэ ар дэгъоу ашIэщтыгъэ.

Мамыр псэукIэ закъоп лъэпкъым пкъэоу фэхъугъэр, игубзыгъагъи ары. Непэ сэ гъогу сызэрыкIорэм пэрыохъу телъмэ, тесхыщт, саужкIэ къэкIощтым пэрыохъу фэмыхъунэу.

Адыгэхэр лэжьэкIошхощтыгъэх. ЧIыгулэжьыным фэкъулаигъэх. Илъэсыр гъэбэжъоу хъуным пае Тхьэгъэлыдж ельэIущтыгъэх. Джы къызнэсыгъэми хатэ зиIэу зылэжьхэрэм къаIо чIыгум дэрэмэнышхо зэрэхэлъыр.

Сыда жъуагъомэ къаIорэр?

Апэрэ лIэшIэгъухэу цIыфым акъыл зигъотыгъэм къыщегъэжьагъэу джы тарихъ едзыгъоу тыкъызнэсыгъэм нэс цIыфхэр егупшысэх: сыда жъуагъомэ аушъэфырэр? Ижъырэ лъэпкъхэм жъогъоеплъыным мэхьанэшхо ратыщтыгъэ, ыпэкIэ къэкIощт къэбархэр зэрашIэнхэу ахэм япльыщтыгъэх. Ау сэ зигугъу къэсшIынэу сызыфаер «гъэшIэ шъофыр» (информационное поле) ары. Ар дунэе накъэм хьэтэпэмыхь ешIыми, зытетым тетэу зыщыщыр къыIон ылъэкIырэп. Космосым епхыгъэ шIэныгъэхэр цIыфым ыпашъхьэ цIыкIу-цIыкIоу къеуцох, ау ахэр хым щыщ ткIопс. «Зигугъу пшIырэр пчъэIушъхьэм тес» аIо. Ар сыд фэдэми зэтефэрэ хъугъэ-шIагъэп. ГъэшIэ шъофым ар къикIыгъ. ЦIыфым изытет тегъэпсыхьагъэу зэкIэри къыдэхъу. Ары адыгэмэ зыкIаIорэр: «Угу умыгъэкIоды». Адыгэр апэрапшIэу акъылыр арэп зэрэгупшысэрэр. Гур ары тэ тиакъылыр. Ащ къыхэкIэу къэтэIох: сеГУпшысагъ, сыГУ къеуагъ, сыГУ фэузы, сыГУ фэплъы, ГУ лъыстагъ... Ащ фэдэ щысэу адыгабзэм макIэп хэтыр. Гур ары шъхьаIэр. «Адыгэр аужрэ акъыл». Мыщ узэригъэгупшысэрэр зы: адыгэм апэ ешIэ, етIанэ ышIагъэм егупшысэжьы. Шъыпкъэ горэ мыщ хэмылъэу щытэп. Сэ мыщ нэмыкI мэхьан хэслъагъорэр. Джа къызэрэсIуагъэу, адыгэр апэ **гу зэрэплъэрэр,** етIанэ гум къыIуагъэр **акъылым** егъэунэшкIужьы. Гур къабзэмэ, сыд фэдэрэ упчIи джэуап къыфэбгъотыщт. Тыдэ ар къикIыра? ГъэшIэ шъофым ар къипхын плъэкIыщт ыкIи къызхэтымышIэзэ, ар къитхэуи мэхъу. ОшIэ-дэмышIэу ар е гъэзетым ибгъотэщт, е телевизоркIэ плъэгъущт, е пшъхьэ къихьащт къыздикIыгъэри умышIахэу... зэщымыщэу мэхъу кэзкIуапIэр.

ШIэныгъэу гъэшIэ шъофым къыуитыгъэм ыпкIи птыжьын фае. Мы дунаим тымышIэу Iаджи щэхъу. ТизакЪоуи тыпсэурэп. ГукIэ къытфэдэгъухэри, къытфэдэйхэри щыIэх. **НэбгыритIур зэзаомэ, зыхьырэр текIорэр арэп, ящэнэрэ гор. Заом кIуачIэу къыпыкIырэр зыгорэм ештэжьы. Типсэуныгъи ахэр хэмылажьэхэу щытэп.**

Адыгэмэ зигугъу къашIырэ «чэщтеор», быслъымэн диным хэтхэм «джынэ» зыфаIорэр, ари щысэ мыин. ЦIыфыр къызыхъукIэ, кIочIэ гъэнэфагъэ иIэу къэхъу. ЦIыфым фаемэ ымыукIочIын щыIэп, ау лъэныкъо Iофыгъохэм ар къагъэхъурэп. ЯщэнэрэнэрзэIукъэуэу цIыфыр къэхъу, ау ищыIэныгъэ гъогу зэрауфэрэм нахь хэмылъэу, нэм зызэфешIыжьы. Сэ непэ къамыл сепщэнэу сыгу къэкIыгъэмэ, ар сфэмыукIочIынэу щытэп. Сыфэрэий ары, сепщэмэ чылэм сыщаIэтыщт, чылэм шъхьадэкIынышъ, нахь чыжьэу сикъамыл имэкъамэ кIонэу щыт, ау ар зыгорэм стырихын ылъэкIыщт, сигъогу сытырифымэ. Таущтэу ар хъура? Сыгу зэгоутэу, хъущтыр сымышIэу Iазэм дэжь сэкIо упчIэжьэгъу къэсшIынэу. КъысеIо къамыл епщэным сыфэкъулаеу, дунаим щызэлъашIэ сыхъунэу, ау сидунай илъэситфыкIэ схъожьынэу... Мы щысэмкIэ къисIотыкIынэу сызыфаер, Iазэмэ яIэпыIэгъу зэрэхьарамыр ары. Iазэу плъэрэр лъэкъоузэ мэхъу, Iазэм хъущтыр тэрэзэу ышIэн ылъэкIыщтэп, о уачIыпIэ ар Тхьэм зэремылъэIушъущтым фэдэу. ГъэшIэ шъофымрэ орырэ Iазэр шъуазфагу къыдэуцо, уищыIэныгъэ гъогу зэблехъу. ПкIуачIэ пеуты.

КIэлэцIыкIу горэ хьакIэщ Iупэм дэжь Iут зэпытыгъ. Къамылапщэм къамылым зэригъэIушъашъэрэм едэIуныр инэу ыгу рихьыщтыгъ, епщэнэу зырагъэсэнэу фэягъ. Шъхьаем, къыIуафы зэпытзэ, благъэу къамылым рагъэкIуалIэщтыгъэп. Мафэ горэм хьакIэщым илъади, къамылыр къытыгъугъ. Ыуж итхэу чъэзэ, шыу горэ къыIукIагъ. «Тара, зэ къепщэлъ а пIыгъым», —кIалэм риIуагъ. Апэрэу къамылыр ыIупэмэ анигъэсыгъэу къамылым епщи, зэфакIо къыригъэIонэу ригъэжьагъ, дэгъоу къызэрэригъаIорэм нахь хэмылъэу шыур къехи къэшъуагъ. Мы щысэу къэсхыыгъэм къикIырэр зэкIэми къамыл тепщэнэу арэп. Уфаемэ, къыбдэмыхъун щыIэп. Нахь шъхьаIэр уишъыпкъэу ащ уфэеныр ары. ГукIэ пшIошъ хъун фае.

КъызэрэсIуагъэу, дунаим тизакъоп тетыр. Тфэмыдэ Iаджи щэпсэу. Джынэ зыфатIохэу, чэщтеоу зигугъу къашIыхэрэр, мэлэIичхэр ыкIи нэмыкIхэри тэ къытэхьуапсэхэу сэлъытэ, сыда пIомэ цIыфыр ары ыгу илъым пкъыгъо пызылъхьан зылъэкIыщтыр. Псэжъыхэу, мамыр зымыгъотыгъэу къэзыкIухьэхэрэм яхьисапыр тпкъышъол къыхэтIысхьанхэу ары. Ахэм фабэр, чъыIэр, хьэрыр, тхьагъор зыщыщхэр къашIэн алъэкIыщтэп пкъышъолым хэмытхэу.

Мафэ горэм сишъэогъурэ сэрыр тыщысызэ, узхэм гущыIэкIэ танэсыгъ.

— Узхэр ошIэ-дэмышIэу къэхъухэрэп. Узэу цIыфым къекIэсэмкIэ къысIотыузырэр фэшъуашэ горэ иIэу къытефэ. Iазэхэм ыкIи плъэхэрэм пасэу е нахь гужъуагъэу лъэкъоузыр къаублэщт. Адрэм къеIо: «Зэгорэм зыгорэм ыгу хэбгъэкIыгъэу, зэрэхэбгъэкIыгъэми гу лъымытэу е пщыгъупшэжьыгъэу илъэс заулэ тешIэмэ, джа епшIэгъэ дэдэр къыпфэкIожьыщт. Ар гур ары зэпхыгъэр, гуузы къэуублэщт. Арышъ, лъэтемытэу «къысфэгъэгъу» епIон фае, шъуазыфагу дэй къимынэнэу. Илъэсхэр тешIагъэхэу, ау угу къэмыкIыжьэу зэгорэм пшIэгъагъэри бгъэтэрэзыжьын плъэкIыщт. КъыбгурыIон фае узкIэсымаджэрэр. Анахь шъхьаIэр, сымаджэм къыгурыIон фае зыгорэм ышIэгъагъэр гуузэу зыгорэм зэрэфэкIуагъэр ыкIи ар зэрэпэтIупщыжьын фаер. «Къысфэгъэгъу» еIу.

Псапэр сыда зыщыщыр?

Сыд фэдэ еплъыкIа шъо псапэм фышъуиIэр? Джырэ уахътэм нэс сэ псапэм еплъыкIэу фысиIагъэр нахьыпэрэм цIыфхэм яеплъыкIэ техьэщтыгъэ, синыбджэгъу псапэм имэхьанэ нахь игъэкIотыгъэу къызэкIоцIихыгъэу джы сэIо. Псапэр цIыфым уишIуагъэ ебгъэкIыныр ары. «ШIу шIи, псым хадз» аIо. ЦIыфым угу пыкIэу уишIуагъэ ебгъэкIымэ, нахь псэпэшхо щыIэп. Ащ пкIэ имыIэу къанэрэп. Дэгъум дэгъу къылъэкIо. Арыба адыгэхэр Тхьэм зыкIелъэIухэрэр ахьщэжьыгъэй зыгорэм ратымэ, хэкIыгъэм фэдишъэ ыгъотыжьынэу. Непэ псапэ зышIэу къытхэтыр, шъыпкъэр пIощтмэ, макIэ. Диным пыщагъэхэм Iахьэу атынэу щытыр тхьамыкIэхэм апае зыфатынэу хъурэр, диным къызэриIорэм тетэу ары. Псапэ тэшIэ аIошъ, фондхэр къызэIуахых, аугъоигъэ ахъщэм хэшхыхьэх. ЗыIэ зыщеу гъогум тетым сыдигъокIи къелэжьа зыкIэлъэIурэр ептынэу? Сэ «хьау» сэIо. Псапэ тэшIэ тIоу, тыхэукъоу пчъагъэрэ къыхэкIы тэ къэтымышIэу. Айдамыр щысэ гъэшIэгъон къысфихьыгъагъ.

— Зы кIалэ горэ Фэрзэ Iушъо рыкIозэ зыгорэ псым хэсэу Iэо-лъаоу ылъэгъугъ. «Етхьалэн фае», — ыIуи, нэпкъым ечъэхыгъ IэпыIэгъу фэхъунэу. Ары гущ тхьамыкI, етхьалэ. Псым зыхидзи, ежьыри ытхьалэным нэсыгъэу къыхилъэшъужьыгъ а цIыфыр. Ау ар къытекуо: «Сыда пшIэрэр, сыда сыкъызкIыхэпхыжьыгъэр, хэта къыолъэIугъэр?» Мыдрэми риIожьыгъ: «Уетхьалэти, псым укъыхэсхыжьыгъ, «тхьауегъэпсэу» горэ къысэпIуагъэми хъуныгъэ». «Сыд тхьауегъэпсэуа, сэ мы псым сыщэпсэу!» — къыриIожьыгъ. Щысэм имэхьанэ шъор-шъорэу шъуегупшыс.

ПшIагъэр псапэ зыхъурэр псапэ зыфэпшIэгъэ цIыфыр ащ щымыукIытыхьэмэ ары, уапэ къифэмэ «я си Алахь, къысытыгъэгъэ ахъщэм игугъу къемыгъэшI» зыфиIорэ гупшысэр ышъхьэ къимыхьэмэ ары. Угу пыкIын фае.

ЮСЫП Заур.
Хьакурынэхьабл.

ЦIЫФЫМРЭ ГЪАШIЭМРЭ

Гугъэр чIэзымынэгъэ бзылъфыгъ

ЗЭКIЭ цIыфым ищыIэныгъэ къырыкIощтыр ежь ынэтIэгу итхагъэу къэхъу аIуагъ. Шъыпкъа ар е сыдми къаугупшысыгъэу щыта? ТшIэрэп. ЗэрэтымышIэрэри дэгъу: щэIэфэ цIыфыр зэутэкIыщт къиныгъохэр, тхьамыкIагъохэр, насыпынчъагъэхэр къызыхъущт уахътэр ышIэщтыгъэмэ, хьазабышхо хэтыщтыгъэ, зыми ыIэ емыкIужьыным нэсыщтыгъэ, унагъуи ышIэн ылъэкIыныеп.

ЩыIэныгъэр ежь ихэбзэ гъэуцугъэхэм атетэу, зы такъикъкIи мыгужъоу, ыпэ имышъэу, гушIуагъуи тхьамыкIагъуи зыдихьыхэзэ, ыпэкIэ лъэкIуатэ.

Ныбжьи зэмынэгуягъэу, аужым пкIыхьапIэкIэ IэшIэхэп, упсау-зэпэшэу, пкIуачIэ изыбзэу, щыIэныгъэм ыгупчэ уитэу, ошIэ-дэмышIэу уз Iаер къыпфыкъокIыныр. ЕтIани а уз щынагъор къызэуагъэр бзылъфыгъэу хъумэ? Бзылъфыгъэм, нафэ, зитыщтэп, узым Iэрылъхьэ зыфишIыни гъэрэу зыритыщтэп. Гугъэр игъогогъоу, щыIэныгъэм шIулъэгъу гъунэнчъэу фыриIэм кIуачIэ къыритэу, амал пстэури къызфигъэфедэзэ, узым ебэныщт, ипсаунығъэ къыухъумэщт ыкIи хэкIыпIэ къыгъотыщт. Джащ фэдэ бзылъфыгъ Нина Гордеевар. Ар Федор ыпхъу, къутырэу Хомуты къыщыхъугъ, илъэс 69-рэ ыныбжь, унэгъо дэгъу иI.

ЦIыфхэр зэфэдэхэп: зыр къарыунчъ, псынкIэу ыгу мэкIоды, апэрэ къиныр къызэреутэкIыгъэм тетэу гумахэ мэхъу, гугъэр IэкIэзы, дунаир нэкIы хъугъэ къышIошIы.

Нинэ ицIыф гъэпсыкIэ нэмыкI шъыпкъ: бзылъфыгъэ нэгушIу, хьалэл, гупыт, щыIэныгъэр икIас, чIыопсым шIулъэгъушхо фыриI. Дунаим идэхагъэ еумэхъы, уц куашэми, къэгъэгъэ быными, чъыг шъхьэпэ зэхаблэхэми ащэгушIукIы, ахэм ядэхашIэ, афэсакъы, къегъэгъунэх. ХэдыкI шIагъохэу ахэр чIыгум иIэх, жьы къабзэр, мэIэшIу гохьыр къахелъэсыкIы, цIыфыгум зыфащэи.

Урыс тхэкIошхоу ыкIи драматургэу Антон Чеховым зэгорэм ыIогъагъ: «Тащыщ нэбгырэ пэпчъ ежь ичIыгу Iахь зы чъыг цIыкIу нэмыIэми щигъэтIысыгъагъэмэ, сыд фэдэу дахэу тыкъэзыуцухьэрэ дунаир хъуныгъи!».

ТхэкIошхом псэлъэ кIэкIэу къыIогъагъэр щыгъупшэрэп Нинэ, умыгъэцакIэмэ мыхъущт унэшъо шъыпкъэу елъытэ, а гущыIэхэм афэшъыпкъ, чIыопсым игъэдэхэн иIахьышIу хешIыхьэ. ЕтIани а шэн-зекIуакIэр бэшIагъэ къызыздиштагъэр. Ежь къызыщыхъугъэ чIыпIэр дахэ, гуIэтыпI. Псыхъоу Пшызэ исэмэгубгъоу щыс, Шапсыгъэ псыубытыпIэр пэблэгъэ дэд, ащ итамбэ узэрехэу къутырым удахьэ.

Къутырым цIэу иIэр мыдэхэ дэдэми, ежь псэупIэр дахэ, дэсхэри цIыф дэйхэп. Мыщ дэкIыхи Хэгъэгу зэошхом кIогъагъэхэм ащыщхэр хэкIодагъэх, ахэм саугъэт къутырым щафагъэуцугъ. Зэо илъэс къин дэдэу 1942-рэ илъэсым, фашистхэр Краснодар краими Адыгеими къызебанэхэм, Нинэ къэхъугъ. А лъэхъэнэ чыжьэм къутырым илъэс 12 нахьыбэ ыныбжьыгъэп, унэ шIыгъэхэр дэтыгъэп, IэшIэх IофкIэ агъэпсыгъэ пхъэмбгъу унэхэм (баракхэм) унагъохэр ачIэсыгъэх. Адыгэ хэтэрыкIлэжь совхозым икъутамэу мыщ щыIэм цIыфхэм Iоф щашIэщтыгъ.

«Заом исабый» пстэухэм афэдэу пшъэшъэжъыем исабыигъо илъэсхэр къин дэдагъэх. ИIахьылхэм гъэшIэгъон къащыхъоу, ицIыкIугъом къыщегъэжьагъэу, нахьыжъхэр зэмыжэгъэхэ шэнхэр Нинэ къыхафэхэу ыублэгъагъ. Нахь зыкъызеIэтым, игухэлъхэр ыгъэцэкIэнхэмкIэ икъоу кIуачIэ къызфигъотыжьэу еублэ. ИзекIокIэ-шIыкIэхэмкIэ цIыфхэм къахэщы, къызэрыкIоу щымытэу идунэееплъыкIэхэм заушху, IофшIэн зэфэшъхьафхэм ахэлажьэ.

КIэлэ ыкIи пшъэшъэ Iэтахъохэу зыпкъ иуцонхэкIэ ежьагъэхэм ныбджэгъу, пшъэшъэгъу къафэхъущтым лъэшэу мэхьанэ иI. «Уигъусэм ышъокIэ къыоплъых» зыфаIорэм шъыпкъагъэ хэлъ. Къуаджэу Бжыхьэкъоежъым дэт еджапIэм щеджэ зэхъум, апэ дэдэ ынаIэ зытыридзэгъагъэр Барцо Хъарыет.

НэбгыритIур шIэхэу зэгурыIуагъэх, пшъэшъэжъые чанхэу, лъэшхэу, жьы акIэтэу щытыгъэх, дэгъоу еджэщтыгъэх, тIуми музыкэр якIэсагъ. Ахэр хэмылажьэхэу Iофтхьабзэ гори еджапIэм щырекIокIыщтыгъэп. Нэужым Барцо Хъарыет санаториеу «Шапсыгъ» зыфиIорэм иврач шъхьаIэ хъугъэ. Пшъашъэмэ еджапIэр дэгъоу къызэдаухыгъ, хэти ежь сэнэхьатэу зэригъэгъоты шIоигъом тетэу зекIуагъэ.

А лъэхъаным игъэкIотыгъэу тихэгъэгу псэолъэшIын Iофхэр щекIокIыщтыгъэх, ахэм ныбжьыкIэ кIуачIэхэр афэныкъуагъэх. Партиемрэ Правительствэмрэ къызэрэджагъэхэм япэгъокIэу ныбжьыкIэ отрядхэр псэолъэшIыпIэхэм кIощтыгъэх, чаныгъэ ахэлъэу хэгъэгум ичIыпIэ зэфэшъхьафхэм Iоф ащашIэщтыгъэ.

Нинэ комсомолым хэтыгъ. Хабзэм ыпIугъ, ылэжьыгъ, джы ишIуагъэ ригъэкIыжьыныр, хэгъэгум изыкъегъэIэтын иIахь хишIыхьаныр игъоу ылъытагъ. Илэгъухэм ауж зыкъыригъэнэнэу фэягъэп, пшъэшъэ чаныр сыдрэ IофкIи пэрытхэм ясатырхэм ахэтыным фэщэгъагъ.

Инасып зегъотым

Бэ тыримыгъашIэу игухэлъ зэригъэцэкIэщтым ыуж ехьэ, ныбжьыкIэ куп хэтэу къалэу Шъачэ щылэжьэрэ псэолъэшIыпIэмэ ащыщ Iоф щишIэнэу комсомолым ипутевкэкIэ макIо. ПсынкIэу ыгу рихьыгъ зыхэхьэгъэ псэолъэшI коллективыр. Хьалэлэу, ыкIуачIэ хэлъэу, зэрифэшъуашэм тетэу, пэрытмэ ахэтэу Нинэ лажьэу еублэ.

Мыщ пшъашъэм инасып къыщыкъокIы: кIэлэ шъырыт шIагъоу, IофшIэкIошхоу Гордеев Виктор нэIуасэ щыфэхъу, бэрэ пэмытэу ныбжьыкIитIур шъхьэгъусэ зэфэхъух. Нинэ курорт къалэу Шъачэ къыдэнэ.

Нинэ цIыф гумэкIыл, щыIэныгъэм ыгупчэ чанэу итыныр, ныбжьыкIэхэр IофыкIэхэм къафиIэтынхэр, зэхэщакIоу яIэныр ишэн-зекIуакIэх. А зэпстэумэ къахэкIэу зы чIыпIэ рэхьатэу исын ылъэкIырэп. Бзылъфыгъэм мэкъэ чан шIагъо иI, музыкэр шIу елъэгъу, орэдкъэIоным пыщагъ.

Къалэу Шъачэ дэт гурыт еджапIэмэ ащыщ мэкъумэщ хъызмэт Iофхэр щызэрихьэщтыгъэх, лъфыгъэищрэ зы пхъорэлъфырэ иIэх. Шъачэ культурэм игупчэ Унэу дэтым щызэхэщэгъэ ансамблэу «Русская песня» зыфиIорэм хэтэу орэдхэр къыщеIох. Ишъхьэгъусэу Виктори зыкIи Нинэ пэрыохъу къыфэхъугъэп, игъоу ылъэгъугъ.

Ансамблэм бэ хэтыгъэр, бэрэ чIыпIэ зэфэшъхьафхэм кIощтыгъэх, концертхэр къащатыщтыгъэх. ОрэдыIо анахь чанэу ансамблэм хэтхэм ащыщыгъ Нина Гордеевар. Тыдэ щыIэми, уахътэр кIасэ хъугъэми, Виктор мычъыеу ащ паплъэщтыгъэ, кIэлэцIыкIумэ яфэIо-фашIэхэр гъэцэкIэгъахэхэу, ежь-ежьырэу пчыхьэшъхьашхэр ыгъэхьазырыгъэу. Нинэ къызщыхъугъэ игупсэ чIыпIэ шIу дэдэ ылъэгъущтыгъ. Тыдэ щыIэми, сыд фэдэ псэупIэ зэтегъэпсыхьагъэ ылъэгъугъэми, Пшызэ Iушъо Iус къутыр цIыкIоу Хомуты щыгъупшэу уахътэ къэкIуагъэп, ренэу ыгукIэ ащ щыIагъ.

Зэшъхьэгъусэхэр зэдэгущыIэжьыхи, Нинэ игупсэ чIыпIэ зыкъагъэзэжьынэу зэгурыIуагъэх. АшIэнэу рахъухьагъэм игъэцэкIэн фежьэгъу имыфагъэхэу, ошIэ-дэмышIэу унагъом тхьамыкIэгъошхо къыфэкIуагъ.

Нинэ иджабгъуIэрэ ылъакъорэ арыкIорэ лъынтфэхэр зэгоутыгъэх, икIэлъэныкъо узым ыубытыгъ. Нэужым ардэдэр иджабгъу кIэлъэныкъуи къехъулIагъ.

Уз дэгъу хъурэп, ау врачхэр зэIэзэнхэшъ, агъэхъужьын амылъэкIыщт узыр къызыфэкIорэ цIыфым ыгу щышIэщтыр хьазаб. Мы чIыпIэм Нинэ лIыгъэ къыщызхигъэфагъ, узэу къеутэкIыгъэм ищынагъо къыгурэIоми, ыгу ыгъэкIодыгъэп, къызхигъэщыгъэп ыкIи тхьаусыхагъэп, ары пакIошъ, лIыми, исабыйхэми яушъыиищтыгъэ. ЩэIэгъэшхо къызхигъэфагъ, ыкIуачIэ ипытагъэ нахь хэхъуагъ, къэтэджын ыкIи зекIон ымылъэкIми, игуIэтыныгъэ кIэгъэкъон фэхъугъ.

Мы уахътэм ыгу къэкIыжьыгъэх лъэкъуитIу зыпымытыжь летчикэу Алексей Маресьевыр, тхакIоу Алексей Титовыр, большевик псыхьагъэу, тхакIоу Николай Островскэр. Зыр лъэкъуитIу зыпымыт летчик, Хэгъэгу зэошхом ипчэгу итыгъ, адрэм узым ыпкъ ыубытыгъ, къэлэмыр цапэкIэ ыIыгъэу «Всем смертям назло» зыфиIорэ тхылъыр ытхыгъ, ящэнэрэр пIэхэмыкI сымадж, нэшъуми, тхылъитIу ытхыгъ. Ахэр сэкъатыгъэх, ау зи амал ямыIэжьэу, щыIэныгъэм къызхидзыгъэхэу залъытагъэп, яузхэм зэрафэлъэкIэу ябэныгъэх, ящыIэныгъэ нэбгырэ миллион пчъагъэмэ щысэ афэхъугъ. Адэ ежь Нинэ? Рэхьатэу, зи ымыIоу ыкIи ымышIэу узым гъэрэу зыритыщта?

ЩыIэныгъэм илыеп

ЩыIэныгъэм илыеу зилъытэжьынышъ, «Хъу шIоигъор, орэхъу» ыIоу, игугъэ-кIуачIэхэр ымыгъэфедэхэу, къехъулIагъэм езэгъэу щысыщта? Хьау, зи ымышIэу щысы хъущтэп. Iоф ышIэн фае, узым пэуцун, ебэнын, ары пакIошъ, зэкIифэн фае. ЫкIуачIэ къыдеIэн, Тхьэри къыIэпыIэн.

ЛIыр ренэу зэригъусэм, лъэшэу ынаIэ къызэрэтетым шIогъэшхо къахьыгъ. ПIэм зэрэхэлъэу ыIэхэр, ылъакъохэр ыгъэIорышIэнхэм фигъасэхэу, Iоф адишIэу ыублагъ. Къин дэдагъ ар, Iэхэр, лъакъохэр фэIорышIэхэрэп, къедэIухэрэп. СэмэгуIэм джабгъуIэр егъасэ, сэмэгуIэм етIанэ джабгъу лъакъом Iоф дешIэ. Мэпшъы, пкIантIэр къечъэхы, жьы ымыгъотэу мэхъу. IофшIэныр ыгъэтIылъырэп, зегъэпсэфы, етIани педзэжьы, а IофшIэнхэм апылъэу чъыем Iуихэуи мэхъу.

Мафэ горэм зиуплъэкIужьынэу ыгу къихьагъ. ПIэм къыхэтэджыкIи, пхъэнтIэкIум зытыригъэкIагъ, бэщыр мыузырэ сэмэгуIэм ритыгъ. Ахэм затыригъакIэзэ, мэкIэ-макIэу зыкъиIэтыгъ, ылъакъомэ атеуцуагъ ыкIи бэщыр ытIупщыгъ. ГъэшIэгъоны хъурэр — лъэкъуитIуми атет! Фэсакъыпэу апэрэ лъэбэкъур ыдзыгъ, нэужым — ятIонэрэр, ылъакъомэ атетэу, бэщи ымыIыгъэу Нинэ макIо.

ЗэкIэ лIакъом щыщхэми, инэIуасэхэми, игъунэгъухэми бзылъфыгъэм къыдэхъугъэр агъэшIэгъуагъ ыкIи лъэшэу гуапэ ащыхъугъ. Нинэ лъытэныгъэу фашIыщтыгъэм хэхъуагъ, цIыфыбэ ащ рыгущыIэщтыгъ. Ежь Нинэ икIэрыкIэу къэхъужьыгъэм фэдэу зилъытэжьыщтыгъэ. Джыри зы Iофыгъо къэнэгъагъ, ар джабгъуIэр ары, ау сыд фэдизэу ащ Iоф зыдешIи, узым къыIэкIихын ылъэкIыгъэп. Къэнэжьыгъэгъэ закъор джабгъуIэм зэкIэ ышIэщтыгъэр сэмэгуIэм ышIэу егъэсэгъэныр арыгъэ.

Узым пэшIуекIо

IитIури псаоу зыщэтым, сэмэгуIэм ащ фэдэу зытыригъаощтыгъэп, джы ар гъэсэгъэн ыкIи «гъэдэIогъэн» фэягъэ. Бэрэ пэмытэу ари «къыригъэуцолIагъ»: унэ кIоцIым тIэкIу-шъокIоу щишIэрэмэ анэмыкIхэу IофшIэн къин зэхэшIыхьагъэхэр ыгъэцакIэхэу ыублагъ.

Къыдэхъухэрэм бзылъфыгъэр къагъэчэфыщтыгъ, ыгу нахь къаIэтыщтыгъ, нахьыбэ ышIэ шIоигъоу хъущтыгъэ. Пенсием зэкIо нэужым бысымгощэ закъоу щытыныр ригъэкъугъэп, нэмыкI IофшIэнхэм зариты шIоигъоу хъугъэ.

ИныбжьыкIэгъу илъэсхэм хъэгъэ мастэхэмкIэ, къакъыщхэмкIэ дэгъоу хъэщтыгъэ, хэдыкIхэр ыкIи сурэтхэр ышIыщтыгъэх. Джы ыныбжьи хэкIотагъэу, сэкъатныгъи зыщиIэ лъэхъаным хэдыкIын Iофхэр сэнэхьат шъыпкъэкIэ хихынэу рихъухьагъ. Джарэущтэу икIэрыкIэу IофшIэн къинхэм апидзэжьыгъагъ.

Гордеевхэм яунэ бэмышIэу сыщыIагъ, къэслъэгъугъэр сшIогъэшIэгъоныгъ. Унэм узихьэрэм нэмыкI дунае ухэхьагъэм фэд, зэкIэ дэпкъхэм Нинэ ихэдыкIхэр рамэхэм адэтхэу яIулIыгъэх, къэгъэлъэгъопIэ зал шъыпкъэм фэд. Рамэхэр Виктор зышIыхэрэр. БэмышIэу Виктор ежь къыугупшыси станок Нинэ фишIыгъ, инэу ащ ишIуагъэ къекIы шъхьэгъусэм. Картинэу ышIырэмэ янахьыбэр ежь Нинэ сурэтэу ышIырэмэ къатырехы. Ащ исурэтхэм ащыщхэр районым ыкIи еджапIэхэм къащагъэлъагъох.

ХЪУЩТ Щэбан.

Сурэтыр Высоцкэ Еленэ тырихыгъ.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Ясэнэхьат елъытыгъэу шэкIо шхончыр зыIыгъын фитхэм яхьылIагъ

Федеральнэ законэу «Iашэм ехьылIагъ» зыфиIорэм ия 13-рэ статья диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешIы:**

1. Ясэнэхьат елъытыгъэу шэкIо шхончыр зыIыгъын фитхэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.
2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 14, 2011-рэ илъэс
N 210

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2011-рэ илъэсым чъэпыогъум и 14-м ышIыгъэ унашъоу N 210-р зытетым игуадз

Ясэнэхьат елъытыгъэу шэкIо шхончыр зыIыгъын фитхэр

1. Псэушъхьэ Iэлхэм якъэухъумэнкIэ къэралыгъо инспекторыр.
2. ШэкIонымкIэ шIэныгъэхэр языгъэгъотырэ специалист шъхьаIэр.
3. ШэкIонымкIэ шIэныгъэхэр языгъэгъотырэр.
4. ШэкIо хъызмэтым иучасткэ ипащэр.
5. ШэкIонымкIэ специалист шъхьаIэр.
6. ШэкIоным феджагъэр.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Красногвардейскэ районымкIэ Беляевскэ пшэхъо-мыжъо къычIэхыпIэу Краснодар псыубытыпIэм къыхиубытэрэм изы Iахь ибайныгъэ къызфагъэфедэным ифитыныгъэ къязытырэ аукцион зэхэщэгъэным ехьылIагъ

Урысые Федерацием и Законэу «ЧIычIэгъ байныгъэхэм яхьылIагъ» зыфиIорэм диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешIы:**

1. Красногвардейскэ районымкIэ Беляевскэ пшэхъо-мыжъо къычIэхыпIэу Краснодар псыубытыпIэм къыхиубытэрэм изы Iахь ибайныгъэ къызфагъэфедэным ифитыныгъэ къязытырэ аукцион зэхэщэгъэнэу.

2. Красногвардейскэ районымкIэ Беляевскэ пшэхъо-мыжъо къычIэхыпIэу Краснодар псыубытыпIэм къыхиубытэрэм изы Iахь ибайныгъэ къызфагъэфедэным ифитыныгъэ къязытырэ аукционым ирегъэкIокIын фэгъэзэгъэщт комиссиер зэхэщэгъэнэу.

3. Ухэсыгъэнхэу:

1) Красногвардейскэ районымкIэ Беляевскэ пшэхъо-мыжъо къычIэхыпIэу Краснодар псыубытыпIэм къыхиубытэрэм изы Iахь ибайныгъэ къызфагъэфедэным ифитыныгъэ къязытырэ аукционым изэхэщэн фэгъэзэгъэ комиссием хэтхэр гуадзэу N 1-м диштэу;

2) Красногвардейскэ районымкIэ Беляевскэ пшэхъо-мыжъо къычIэхыпIэу Краснодар псыубытыпIэм къыхиубытэрэм изы Iахь ибайныгъэ къызфагъэфедэным ифитыныгъэ къязытырэ аукционыр зэрэзэхащэрэ шIыкIэр гуадзэу N 2-м диштэу.

4. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 19, 2011-рэ илъэс
N 215

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Щытхъу тамыгъэу «Материнская слава», дипломэу «КIэлэцIыкIухэм япIункIэ гъэхъагъэхэр зэрашIыгъэхэм фэшI» зыфиIохэрэм яхьылIэгъэ Положениеу Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2009-рэ илъэсым Iоныгъом и 2-м ышIыгъэ унашъоу N 183-р зытетэу «Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иведомствэ наградэхэм яхьылIагъ» зыфиIорэмкIэ аухэсыгъэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Гухэлъ гъэнэфагъэ зиIэ республикэ программэу «2009 — 2012-рэ илъэсхэм Адыгэ Республикэм сабыйхэр нахьыбэу къыщыгъэхъугъэнхэр» зыфиIорэр гъэцэкIэгъэным, ным уасэу фашIырэм зыкъегъэIэтыгъэным, унэгъо хабзэхэр гъэпытэгъэнхэм, кIэлэцIыкIухэм япIункIэ ным гъэхъагъэу иIэхэр къыдэлъытэгъэнхэм атегъэпсыхьагъэу **унашъо сэшIы:**

1. Щытхъу тамыгъэу «Материнская слава», дипломэу «КIэлэцIыкIухэм япIункIэ гъэхъагъэхэр зэрашIыгъэхэм фэшI» зыфиIохэрэм яхьылIэгъэ Положениеу Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2009-рэ илъэсым Iоныгъом и 2-м ышIыгъэ унашъоу N 183-р зытетэу «Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иведомствэ наградэхэм яхьылIагъ» зыфиIорэмкIэ аухэсыгъэм иа 1-рэ разделэу «Зэдагъэфедэрэ положениехэр» зыфиIорэм мыщ фэдэ зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэу:

1) а 1.2-рэ пунктым хэт гущыIэу «анахьыкIэм» зыфиIорэр гущыIэу «яхэнэрэм» зыфиIорэмкIэ зэблэхъугъэнэу;

2) а 1.3-рэ пунктым хэт гущыIэу «анахьыкIэм» зыфиIорэр гущыIэу «яплIэнэрэм» зыфиIорэмкIэ зэблэхъугъэнэу.

2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О. В. Долголенкэм мы унашъор Урысые Федерацием исубъектхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным ыкIи гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс къыдэкIырэ сборникэу «Адыгэ Республикэм изаконодательствэ зэхэугъоягъэхэм» къащыхэутыгъэным пае аIэкIигъэхьанэу.

3. Заштэрэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

4. Мы унашъор зэрагъэцакIэрэм гъунэ лъысфынэу сшъхьэкIэ зыфэсэгъазэ.

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ иминистрэу Наталья ШИРОКОВА

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 13, 2011-рэ илъэс
N 245

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

КIэлэцIыкIухэм ясауныгъэ зыгъэпытэрэ организациехэм гъомылапхъэхэр аIэкIэзыгъэхьащтхэр зэрагъэнафэрэм хэбзэ икъу хэлъхьэгъэным ыкIи ахэм гъомылэпхъэ дэгъухэр нахьышIоу аIэкIэгъэхьэгъэным яхьылIагъ

Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэ игуадзэ 2011-рэ илъэсым шышъхьэIум и 30-м ышIыгъэ унашъоу N АЖ-П12-6140-р зытетым диштэу, кIэлэцIыкIухэм ясауныгъэ зыгъэпытэрэ организациехэм гъомылапхъэхэр аIэкIэзыгъэхьащтхэр зэрагъэнафэрэм хэбзэ икъу хэлъхьэгъэным ыкIи ахэм гъомылэпхъэ дэгъухэр нахьышIоу аIэкIэгъэхьэгъэным атегъэпсыхьагъэу **унашъо сэшIы:**

1. Гъомылапхъэхэм яIэкIэгъэхьанкIэ къэралыгъо зэзэгъыныгъэ адашIыным ифитыныгъэ къязытырэ аукцион шъхьэихыгъэу электрон шIыкIэкIэ зэхащэрэм ехьылIэгъэ документациер мы унашъом игуадзэу N 1-м диштэу ухэсыгъэнэу.

2. Гъомылапхъэхэм яIэкIэгъэхьанкIэ зэзэгъыныгъэр зыфэдэщтыр мы унашъом игуадзэу N 2-м диштэу ухэсыгъэнэу.

3. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ къыфэIорышIэхэу Адыгэ Республикэм щыпсэурэ кIэлэцIыкIухэм зязыгъэгъэпсэфыхэрэм ыкIи ахэм ясауныгъэ зыгъэпытэхэрэм гъомылапхъэхэр аIэкIагъэхьанхэм телъытэгъэ къэралыгъо заказыр зэхагъэуцо зыхъукIэ электрон шIыкIэм тетэу аукцион шъхьэихыгъэр зэрэзэхащэрэм ехьылIэгъэ документациемрэ (гуадзэу N 1-р) гуадзэу N 2-м къызэрэщыдэлъытагъэм тетэу зэхэгъэуцогъэ зэзэгъыныгъэмрэ агъэфедэнхэ фае.

4. Игъо афэлъэгъугъэнэу:

4.1. КIэлэцIыкIухэм ясауныгъэ зыгъэпытэрэ организациехэу Адыгэ Республикэм икIэлэцIыкIухэм языгъэпсэфынрэ ясауныгъэ гъэпытэгъэнымрэ япхыгъэ фэIо-фашIэхэр зыгъэцакIэхэрэм, мы унашъом ия 3-рэ пункт зигугъу къышIыхэрэм анэмыкIхэрэм, зэхэщэн-правовой гъэпсыкIэу яIэм емылъытыгъэу яфинанс-хъызмэт IофшIэнкIэ гуадзэу N 2-м тетэу зэхэгъэуцогъэ зэзэгъыныгъэр къызыфагъэфедэнэу.

4.2. Адыгэ Республикэм имуниципальнэ образованиехэм кIэлэцIыкIухэр мафэрэ зыдэщыIэхэ лагерьхэм гъомылапхъэхэр аIэкIэгъэхьэгъэнхэм яхьылIэгъэ заказхэр зэхагъэуцохэ зыхъукIэ, гуадзэу N 1-м къыщыдэлъытэгъэ документациемрэ гуадзэу N 2-м тетэу зэхэгъэуцогъэ зэзэгъыныгъэмрэ къызыфагъэфедэнхэу.

5. Мы унашъор зэрагъэцакIэрэм гъунэ лъысфынэу сшъхьэкIэ зыфэсэгъазэ.

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ иминистрэу Наталья ШИРОКОВА

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 17, 2011-рэ илъэс
N 252

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Зыныбжь хэкIотагъэхэмрэ сэкъатныгъэ зиIэхэмрэ ясоциальнэ фэIо-фашIэхэр афэгъэцэкIэгъэнхэмкIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм япшъэрылъхэр зэрэзэшIуахыхэрэр нахьышIу шIыгъэным фэгъэхьыгъэ шапхъэхэм яухэсын ехьылIагъ

Зыныбжь хэкIотагъэхэмрэ сэкъатныгъэ зиIэхэмрэ ясоциальнэ фэIо-фашIэхэр афэгъэцэкIэгъэнхэмкIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм япшъэрылъхэр зэрэзэшIуахыхэрэр нахьышIу шIыгъэным фэгъэхьыгъэ шапхъэхэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 249-р зытетэу 2009-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м аштагъэхэр нахьышIу шIыгъэнхэм пае **унашъо сэшIы:**

1. Зыныбжь хэкIотагъэхэмрэ сэкъатныгъэ зиIэхэмрэ ясоциальнэ фэIо-фашIэхэр афэгъэцэкIэгъэнхэмкIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм япшъэрылъхэр зэрэзэшIуахыхэрэр нахьышIу шIыгъэным фэгъэхьыгъэ шапхъэхэр ухэсыгъэнхэу.

2. ЦIыфхэм социальнэ лъэныкъомкIэ яфэIо-фашIэхэм ягъэцэкIэн фэгъэзэгъэ учреждениехэм ядиректорхэм пшъэрылъхэу яIэхэм атегъэпсыхьагъэу а Iофыр зэхащэнэу.

3. ЭкономикэмкIэ ыкIи финансхэмкIэ отделым ипащэу Г. А. Митрофановым, социальнэ фэIо-фашIэхэм ягъэцэкIэнкIэ отделым иконсультантэу Ф. М. ПIатIэкъом цIыфхэм ясоциальнэ фэIо-фашIэхэм ягъэцэкIэн фэгъэзэгъэ стационар учреждениехэм якъэралыгъо пшъэрылъхэр зэхагъэуцохэ зыхъукIэ мы унашъом къыпкъырыкIыхэзэ ашIынэу.

4. Къэбар-правовой отделым ипащэу О. В. Долголенкэм Урысые Федерацием исубъектхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным ыкIи гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», джащ фэдэу мазэм зэ къыдэкIырэ сборникэу «Адыгэ Республикэм изаконодательствэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиIорэм къыхаутыным пае мы унашъор аIэкIигъэхьанэу.

5. «Зыныбжь хэкIотагъэхэмрэ сэкъатныгъэ зиIэхэмрэ ясоциальнэ фэIо-фашIэхэр афэгъэцэкIэгъэнхэмкIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм япшъэрылъхэр зэрэзэшIуахыхэрэр нахьышIу шIыгъэным фэгъэхьыгъэ шапхъэхэр ухэсыгъэнхэм ехьылIагъ» зыфиIорэ унашъоу N 262-р зытетэу 2010-рэ илъэсым шышъхьэIум и 31-м Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ ыштэгъагъэм кIуачIэ имыIэжьэу лъытэгъэнэу.

6. ЗыкIэтхэхэрэ мафэм щыублагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ иминистрэу Наталья ШИРОКОВА

къ. Мыекъуапэ,
шышъхьэIум и 17, 2011-рэ илъэс
N 256

НЫБЖЬЫКIЭХЭМРЭ ЛЪЭХЪАНЫМРЭ

ЩЫТХЪУЦIЭХЭР *зыфаусыгъэхэр зэныбджэгъух*

Къыблэ шъолъырым, Темыр Кавказым, тилъэпкъэгъухэр зыщыпсэурэ хэгъэгумэ ащызэлъашIэхэрэ Нэчэс Анжеликэрэ ЛIыбзыу Аслъанрэ искусствэм гъогу зэфэшъхьафхэмкIэ хэхьагъэх. Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан джырэблагъэ А. Нэчэсымрэ А. ЛIыбзыумрэ щытхъуцIэхэр афиусыгъэх.

Нэчэс Анжеликэ ежь игущыIэмэ арылъ мэкъамэхэр еусых, эстрадэ орэдхэм ямызакъоу, ижъырэ адыгэ орэдхэри къеIох. Артистым нэшанэу хэлъын фаемэ къапкъырыкIызэ, искусствэм зыкъыщигъотыгъэу тэлъытэ.

«Азэмат», Абрэдж Нухьэ фэгъэхьыгъэ орэдыр, «Сыд силажьэр?» нэмыкIхэри ирепертуар хигъэхьагъэх. Композиторэу Гъонэжьыкъо Аскэр ыусырэ орэдхэр шIогъэшIэгъоных, нэмыкI композиторхэм ятворчестви зыщегъэгъуазэ.

Аужырэ илъэсым Нэчэс Анжеликэ лъэпкъ зэфэшъхьафмэ яорэдхэр къеIох, театрализованнэ купкIыр хэлъэу эстрадэм зырегъэушъомбгъу. Адыгэ къэралыгъо университетым экономикэмкIэ ифакультет дэгъу дэдэу щеджагъэми, музыкэм ищыIэныгъэ рипхыгъ.

— Орэдым сыгу зэлъиштагъ, — еIо Нэчэс Анжеликэ. — Искусствэр сшIогъэшIэгъон. Экономикэм епхыгъэ сэнэхьатым зэгорэм сырылэжьэнкIи пшIэхэнэп.

ЛIыбзыу Аслъани Адыгэ къэралыгъо университетыр къыухыгъ. ИскусствэхэмкIэ институтым щеджагъ. Къэгъэзэжь Байзэт зипэщэ ансамблэм хэтэу пщынэр «къызэригъэгущыIэщтыгъэр» тщыгъупшэрэп. ЛIыбзыу Аслъанэ музыкальнэ произведениехэр зэрегъафэх. Орэдышъоу къыхихырэм псэ къыпигъэкIэным фэшI пщынэр иIэпыIэгъушIу.

Адыгэ Республикэр илъэс 20 зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ концертхэм Нэчэс Анжелики ЛIыбзыу Аслъани ахэлэжьагъэх. Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, нэмыкI республикэхэм тиартистхэр арагъэблагъэх.

— Искусствэм ныбджэгъубэ къытитыгъ, — еIо ЛIыбзыу Аслъанэ. — Тхьаегъэпсэух тиIофшIагъэ уасэ къыфэзышIыхэрэр.

Нэчэс Анжеликэ е ЛIыбзыу Аслъанэ концерт Мыекъуапэ щызэхищэмэ, залым тIысыпIэ нэкI щыбгъотыжьырэп. НыбжьыкIэхэзэ цIэрыIо хъугъэх, тыгу къыддеIэу тафэгушIо, искусствэм бэгъашIэ щыхъунхэу афэтэIо.

Сурэтым итхэр: **Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистхэу Нэчэс Анжеликэрэ ЛIыбзыу Аслъанрэ.**

ИСКУССТВЭМРЭ ПIУНЫГЪЭМРЭ

Сабый къызыфэхъущт бзылъфыгъэр егъэгупшысэ

Сабый къызыфэхъущт бзылъфыгъэхэм, лъэрмыхьэхэм афэгъэхьыгъэ концертэу тызэплъыгъэм макIэп тызэригъэгупшысагъэр. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние изал цIыкIу щызэхащэгъэ пчыхьэзэхахьэр Хьакъуй Заремэ зэрищагъ.

Ны. А гущыIэм имэхьанэ Хьакъуй Заремэ къызэIуихы шIоигъоу щыIэныгъэм къыхэхыгъэ зэгъэпшэн гъэшIэгъонхэр ышIыгъэх. Лъэрмыхьэ бзылъфыгъэр музыкэм едэIузэ, искусствэм нахь хэщагъэ зэрэхъурэм изакъоп тыкъызытегущыIэрэр. Бзылъфыгъэр музыкэм егъэгъуазэ. IэкIыб хэгъэгухэм ащыщхэм шэнышIу ащыхъугъэу алъытэ сабый къызыфэхъущт бзылъфыгъэхэм апае концертхэр зэрэзэхащэхэрэр.

Медицинэм пылъхэм, шIэныгъэлэжьхэм яуплъэкIунхэм къаушыхьатырэм щыIэныгъэм куоу ухещэ. Сабыир къэмыхъузэ музыкэр зэхехы, зэредэIурэм ишIуагъэкIэ гукъэкIыжьэу иIэр нахьышIу мэхъу. Музыкэм цIыфым игулъытэ епсыхьэ, ишэн-гъэпсыкIэхэр шэпхъэ хэхыгъэхэм афещэх.

Пчыхьэзэхахьэм хэлэжьэгъэ бзылъфыгъэхэм къэбарэу зэхахыгъэр ашIогъэшIэгъоныгъ. ГущыIэгъу тызыфэхъугъэмэ ащыщ бзылъфыгъэ ныбжьыкIэр тинэIуас, ыцIэ къетымыIонэу къытэлъэIугъ. Сабый къыфэхъумэ сэнэхьатэу къыхихыщтым егупшысагъ. Музыкэм бзылъфыгъэр едэIузэ, нахь рэхьат мэхъу, игумэкIыгъохэр тырегъэух. Сабыеу къыфэхъущтым музыкэр зэрэзэхихырэм егупшысэ, шIоу щыIэр къыдэхъуным кIэхъопсы.

Щэрдж Бэлэрэ Мамгъэт Ленэрэ.

ЗэлI-зэшъузхэр зэгъусэхэу пчыхьэзэхахьэм щытлъэгъугъэх. Зэхахыгъэр нахь куоу зэфэзыхьысыжьы зышIоигъохэри къахэкIыгъэх.

Республикэ филармонием иартисткэу Мамгъэт Ленэ классикэм хэхьэгъэ произведениехэр къыIуагъэх. Дунэе зэнэкъокъум илауреатэу Сергей Пособиловым

Сергей Пособилов.

флейтэмкIэ орэдышъохэр ыгъэжъынчыгъэх. Щэрдж Бэлэ фортепианэмкIэ музыкальнэ произведениехэр къыригъэIуагъэх, Мамгъэт Ленэрэ Сергей Пособиловымрэ къадежъыугъ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние ипрограммэу «Классикэр классикэу щыт» зыфиIорэм хэхьэрэ пчыхьэзэхахь зигугъу къэтшIырэр. Филармонием идиректор шъхьаIэу, АР-м искусствэхэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшхоу Хъот Заур къызэрэтиIуагъэу, музыкэм пIуныгъэ мэхьанэу иIэм зыкъегъэIэтыгъэным фэгъэхьыгъэ нэмыкI зэхахьэхэр зэхащэщтых. Сабый къызыфэхъущт бзылъфыгъэхэм апае концерт хэхыгъэхэр къатыщтых.

Сурэтхэр концертым къыщытырахыгъэх.

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЫР

Сыдигъуа зешIэщтхэр?

Мыекъопэ баскетбол командэу «Динамо-МГТУ»-р Урысыем изэнэкъокъоу апшъэрэ купым щыкIорэм хэлажьэ. Мы илъэсым зэIукIэгъоу иIэщтхэм шъуащытэгъэгъуазэ.

3 — 4. 11, мэфэку, бэрэскэшху
«Динамо-МГТУ» — «Волжанин-ГЭС» Волжский
30.11 — 1.12, бэрэскэжъый, мэфэку
«Согдиана-СКИФ» Воронеж — «Динамо» МГТУ
3 — 4.12, шэмбэт, тхьаумаф
БК «Тамбов» Тамбов хэку — «Динамо-МГТУ»
20 — 21.12, гъубдж, бэрэскэжъый
«Динамо-МГТУ» — «Десна» Брянск
24 — 25.12, шэмбэт, тхьаумаф
«Динамо-МГТУ» — «Динамо-Политех» Курск.

ШъунаIэ тешъудз: апэу зыцIэ къетIогъэ командэм икъалэ ешIэгъухэр щыкIощтых.

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр
ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр
АУЛЪЭ Руслъан

Редактор шъхьаIэм игуадзэр — пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр
ХЪУРМЭ Хъусен

ПшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр
НЭПШIЭКЪУЙ Заур

Редакцием зыдэщыIэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №10-3892**

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр
4383
Индексхэр
52161
52162

Зак. 2661

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхьатыр 18.00